

KMD ANALYSE

Pårørende på arbejdsmarkedet

Oktober 2018

KMD Analyse

KMD Analyse udarbejder analyser om de digitale muligheder i det offentlige og private Danmark. KMD Analyse har blandt andet tidligere udgivet "Informationssikkerhed i store danske virksomheder" og "Population Health Management – Deling af patientdata", og "Ny digital teknologi i kommunerne 2018."

Rapporten "Pårørende på arbejdsmarkedet" er udarbejdet i samarbejde med Ældre Sagen, Pårørende i Danmark og Relabee.

Læs mere om KMD Analyse og hent rapportererne på www.kmd.dk/analyse

Om KMD

KMD er den største danske it-virksomhed, og udvikler og leverer software- og serviceløsninger til kommune-, stats- og erhvervssegmentet i Danmark samt udvalgte segmenter i Skandinavien. KMD-koncernen har dattervirksomheder i Norge, Sverige, Finland og Polen. KMD har over 1.500 danske og internationale kunder, herunder over 800 danske og udenlandske virksomheder. KMD's it-systemer håndterer eksempelvis udbetalinger af løn og sociale ydelser, og hvert år beregner og udbetaler KMD's systemer i omegnen af 400 mia. kr. Det svarer til cirka 20 pct. af Danmarks BNP. KMD koncernens it-systemer håndterer også så forskellige områder som it-understøttelse af folkeskolen, banksektoren, forsyningsvirksomheder samt afholdelse af folketingsvalg i Danmark. KMD-koncernen har en årlig omsætning på godt 5,6 mia. kr. og har omkring 3.500 ansatte. KMD er ejet af Advent International og Sampension.

Læs mere på www.kmd.dk

Yderligere oplysninger:

Dataindsamling og metode:

Ditte Clausen,
Public Affairs og CSR Manager, KMD
(+45) 20 85 19 56
dhc@kmd.dk

Christoffer Hellmann,
Kommunikationschef, KMD
(+45) 25 29 17 84
che@kmd.dk

Øvrige:

Marie Lilja Jensen,
Chefkonsulent og Faglig koordinator, ÆldreSagen
(+45) 41 58 38 88
mj@aldresagen.dk

Marie Lenstrup,
Pårørende i Danmark
(+45) 40 47 95 87
Marie.lenstrup@gmail.com

Udvalgte tidligere udgivelser fra KMD Analyse:

- Ny digital teknologi i kommunerne, september 2018
- Population Health Management – Deling af patientdata, september 2017
- Informationssikkerhed i store danske virksomheder, maj 2016
- Det digitale samarbejdsrum, oktober 2015
- Informationssikkerhed i det offentlige, april 2015
- Valg til Europa-Parlamentet og folkeafstemning om patentdomstolen 2014, maj 2014
- Mødernes kanalstrategi – Digitale potentialer ved kommunal mødepraksis, september 2013
- Den digitale daginstitution - En temperaturmåling og vurdering af daginstitutionernes digitale tilstand og potentialer, januar 2013
- Danskerne og velfærdsteknologien – Holdninger til digitalisering af velfærden, juni 2012
- Folkeskolens digitale tilstand – Udfordringer og muligheder, januar 2012

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	4
1.1	Baggrund	4
1.2	Opbygning af analysen	4
1.3	Executive summary og perspektivering	4
2.	Pårørende på arbejdsmarkedet	8
2.1	Pårørende – hjælp og belastning	8
2.1.1	<i>Hvor meget hjælper de pårørende</i>	9
2.1.2	<i>Relation</i>	11
2.1.3	<i>Hvad hjælper pårørende med?</i>	13
2.2	Opsamling: erhvervsaktive pårørende i Danmark	16
3.	Pårørendes arbejdsliv	17
3.1	Hvorfor hjælper de pårørende?	17
3.2	Fysisk og psykisk belastning	18
3.3	Fravær fra job og studie	20
3.3.1	<i>Sygefravær</i>	22
3.3.2	<i>Fravær fra arbejdsmarkedet</i>	22
3.4	Karrierepåvirkning	24
3.5	Økonomiske konsekvenser	27
3.6	Arbejdspladsfleksibilitet	29
3.7	Løsningsforslag	30
3.7.1	<i>Andre løsningsforslag</i>	33
3.8	Pårørendes viden om hjælpeordninger	34
3.9	Respondenternes kommentarer til undersøgelsen	37
4.	Om analysen	38
4.1	Metode	38
4.2	Generelt om afrunding	39
4.3	Appendix	39

1. Indledning

1.1 Baggrund

22 pct. af Danmarks befolkning er erhvervsaktive pårørende. Denne rapport er udgivet af KMD Analyse i samarbejde med Ældre Sagen, Pårørende i Danmark og Relabee for at belyse pårørendes vilkår på arbejdsmarkedet.

Formålet med undersøgelsen er at undersøge omfanget og karakteren af de udfordringer erhvervsaktive pårørende står overfor, for at kunne arbejde for at skabe løsningsmodeller og politiske tiltag. Undersøgelsen er udført af Userneeds i maj 2018 på vegne af KMD i samarbejde med Ældre Sagen, Pårørende i Danmark og Relabee. Undersøgelsen inkluderer 633 respondenter mellem 18 og 70 år, der hjælper en nærtstående minimum 1-2 gange om ugen.

Erhvervsaktive pårørende oplever udfordringer, som direkte eller indirekte påvirker deres arbejde. Det har tidligere undersøgelser vist. Men det svinger meget i de forskellige undersøgelser, hvor stor påvirkningen er. Vi ved fra tidligere undersøgelser¹, at pårørendes fysiske og psykiske helbred påvirkes negativt af deres pårørendegaver.

Med denne analyse ønsker vi at undersøge, hvilke udfordringer erhvervsaktive pårørende står overfor, og hvordan udfordringerne påvirker deres arbejdsliv. Det handler f.eks. om kortere og længerevarende sygemeldinger og orlov, om der bruges feriedage og afspadsering på at kunne tage med til læge, til undersøgelse og behandling eller træde til i akutte situationer. Undersøgelsen spørger ind til, hvad dette betyder i forhold til arbejdet, om det har indflydelse på kvaliteten af arbejdet, om pårørende har valgt at sige nej tak til arbejdsopgaver, overvejer at stoppe på arbejdsmarkedet, osv.

Med analysen ønsker vi også at kortlægge, hvor mange pårørende, der deltager ved undersøgelser, samtaler og behandlinger i sundhedsvæsenet eller i samtaler med sagsbehandler, mv. Det er særligt interessant for KMD, idet der kunne være et digitaliseringspotentiale i disse udfordringer.

1.2 Opbygning af analysen

I afsnit 2 *Pårørende på arbejdsmarkedet* beskrives pårørende på arbejdsmarkedet ud fra resultaterne af den gennemførte spørgeskemaundersøgelse. Resultaterne præsenteres med udgangspunkt i besvarelserne fra 633 respondenter, der er pårørende for nuværende, med løbende nedslag og krydsninger, hvor det findes relevant.

Afsnit 3 *Pårørendes arbejdsliv* redegør for den fysiske og psykiske belastning, som pårønderollen medfører og de karrieremæssige og økonomiske konsekvenser af at være pårørende. Afsnittet behandler også pårørendes holdninger til forskellige løsningsforslag og kendskab til hjælpeordninger.

Afsnit 4 *Om analysen* redegør for metoden i den gennemførte dataindsamling og behandling af data.

1.3 Executive summary og perspektivering

Undersøgelsen inkluderer alle pårørende mellem 18 og 70 år, der er erhvervsaktive eller studerende. Analysen beskriver forskellige grupper af pårørende, for at tydeliggøre, at udfordringerne er forskellige, alt efter hvilken relation man har til den nærtstående, og hvor meget man hjælper etc. 22 pct. af erhvervsaktive eller studerende danskere er pårørende. Ca. halvdelen af pårørende (49 pct.) hjælper 2-3 timer om ugen, mens 25 pct. hjælper over 7 timer om ugen.

Undersøgelsen afspejler, at jo flere timer om ugen, pårørende hjælper, jo oftere oplever de, at det belaster deres arbejdsliv, karriere og at det påvirker deres fysiske og psykiske helbred negativt. Jo flere år, pårørende hjælper, i jo højere grad påvirkes også oplevelsen af, at deres økonomi bliver presset. Hårdest belastet er de pårørende, der hjælper mellem 11 og 25 timer om ugen, herefter går kurven nedad igen. Det kan skyldes, at de pårørende, der hjælper stort set hele døgnet, har tilpasset deres livssituation derefter.

Mange pårørende oplever, at deres pårørenderolle påvirker dem og deres arbejdsliv

Det er en udbredt opfattelse blandt pårørende, at de er nødt til at hjælpe for at sikre støtte til deres nærtstående. 57 pct. pårørende oplever, at de er nødt til at hjælpe, fordi den offentlige hjælp er utilstrækkelig. Størstedelen af de pårørende oplever, at deres hjælp er nødvendig. Der er dog også mange (69 pct.) der oplever, at de har overskuddet til at hjælpe. Det skal ses i sammenhæng med, at mange hjælper relativt få timer om ugen.

Fysisk og psykisk påvirkning

En betragtelig del af pårørende oplever, at deres rolle som pårørende påvirker deres eget helbred, deres arbejdsliv og økonomi negativt.

- Hver femte pårørendes fysiske helbred påvirkes negativt
- Hver fjerde pårørendes psykiske helbred påvirkes negativt
- Pårørende, der hjælper 11-25 timer om ugen er ofte dem, der belastes hårdest fysisk og psykisk. Blandt pårørende, der hjælper over 11 timer om ugen, oplever næsten en tredjedel, at pårørenderollen påvirker deres fysiske helbred negativt.

Der findes altså en stor gruppe af pårørende, for hvem deres indsats som pårørende har nået et niveau, hvor det er helbredsskadeligt.

Fravær fra arbejde

Samtidig viser undersøgelsen, at det er en udbredt oplevelse blandt pårørende, at de er nødt til at hjælpe, fordi den offentlige hjælp er utilstrækkelig, og for at sikre støtte til deres nærtstående. Det er for manges vedkommende således ikke et frivilligt tilvalg.

57 pct. af pårørende oplever, at de er nødt til at hjælpe, fordi den offentlige hjælp er utilstrækkelig. 69 pct. angiver dog også, at de hjælper, fordi de har overskud til det.

- 35 pct. erhvervsaktive pårørende bruger feriedage på pårørendeopgaver
- 11 pct. bruger mere end 1 ½ uges ferie om året på pårørendeopgaver
- 9 pct. af de pårørende har været nødt til at melde sig syge pga. pårørendeopgaver
- Sygedage pga. pårørendeopgaver koster arbejdsgiverne 314 mio. kr. årligt
- Endvidere har 16 pct. af pårørende haft sygefravær pga. egne fysiske/psykiske problemer som resultat af deres pårørenderolle
- 14 pct. overvejer at forlade arbejdsmarkedet pga. deres pårørendeforpligtelser
- 3 pct. svarer, at de allerede har besluttet, at de vil forlade arbejdsmarkedet pga. pårørendeforpligtelser.

Det betyder altså, at i alt 17 pct. af erhvervsaktive pårørende er i risiko for at forlade arbejdsmarkedet pga. deres pårørendeopgaver. Yderligere har 6 pct. har været nødt til at gå på deltid for at kunne hjælpe en nærtstående. 3 pct. har oplevet at måtte sige deres job op, og 3 pct. har oplevet at blive afskediget.

Det er især den gruppe af pårørende, der hjælper omkring 11-25 timer om ugen, som i høj grad påvirkes fysisk og psykisk af deres rolle, og som potentielt er i risiko for selv at blive ramt af længerevarende sygemeldinger, eller som overvejer at forlade arbejdsmarkedet.

Karriere og økonomi

Undersøgelsen indikerer altså, at samfundets forventninger til pårørende og/eller de opgaver, som pårørende påtager sig af nødvendighed, medfører en forringet performance i arbejdslivet.

I undersøgelsen blev der spurgt ind til, hvordan pårørende oplever, at deres pårørendeforpligtelser påvirker deres arbejdsliv eller uddannelse.

- 20 pct. er helt eller delvis enige i, at deres pårørenderolle har påvirket deres ambitionsniveau, engagement og indtægt negativt
- 29 pct. er helt eller delvis enige i, at deres pårørenderolle gør det svært at leve op til deres egne forventninger på jobbet
- 27 pct. oplever, at de har svært ved at fokusere på arbejdsopgaver
- 10 pct. af erhvervsaktive pårørende oplever, at deres økonomi er blevet meget presset som følge af deres pårørenderolle.

Sammenlignes disse tal med, hvor mange timer pårørende hjælper, ses igen en tendens til, at flere oplever økonomiske konsekvenser, jo flere timer om ugen, de hjælper. I de to grupper, der hjælper hhv. 15-25 timer om ugen samt over 25 timer om ugen, er der flest, der bekymrer sig om økonomien og klart flest, der angiver, at deres daglige økonomi er blevet meget presset.

Sammenlignes de økonomiske konsekvenser med, hvor længe pårørende har været i pårørenderollen, ses en entydig stigning i påvirkning, jo længere tid, de har været pårørende.

Fleksibilitet på arbejdspladsen

I undersøgelsen blev erhvervsaktive pårørende spurgt ind til, hvilke muligheder de har for fleksibilitet i forhold til at tage sig af praktiske pårørendeopgaver i løbet af arbejdsdagen. Svarene viser, at der er en stor andel på 39 pct., der ikke har mulighed for fleksibilitet i løbet af arbejdsdagen.

- 39 pct. har ikke mulighed for at hjælpe, deltage i lægebesøg eller ringe/maile til myndigheder i løbet af arbejdstiden
- 29 pct. har mulighed for selv at planlægge deres tid eller arbejde på andre tidspunkter
- 12 pct. har mulighed for at holde fri med løn for at deltage i f.eks. lægebesøg
- 21 pct. har mulighed for at holde fri uden løn for at deltage i f.eks. lægebesøg

Forslag til forbedringer

I analysen bedes pårørende forholde sig til nogle forslag, der potentielt kunne gøre deres hverdag lettere. Svarene afspejler, at der er potentiale for at indføre tiltag, der kan lette pårørende i dagligdagen.

Generelt er over halvdelen af de pårørende i nogen eller høj grad enige i, at flere digitale løsninger vil kunne lette deres dagligdag i forhold til f.eks. møder med myndigheder og kommune, adgang til den nærtstående sygejournal og e-Boks:

- 62 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres dagligdag, hvis de kunne booke online konsultationer med myndigheder
- 58 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres virke som pårørende, hvis de kunne få adgang til nærtstående e-Boks
- 53 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres virke som pårørende, hvis de kunne bestille medicin til levering hos den nærtstående
- 54 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres virke som pårørende, hvis de kunne få adgang til den nærtstående sygejournal
- 40 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres dagligdag, hvis de kunne deltage i lægebesøg via skype.

Flere af disse forslag er til dels allerede tilgængelige i dag, og teknologien til at indføre det findes. Der er således potentiale for at lette pårørendes dagligdag, dels gennem oplysning og dels gennem implementering af nye teknologier.

Undersøgelsen peger også på et begrænset kendskab til offentlige støtteordninger og opbakning til *nærtståendes første sygedag*

Der er blandt pårørende stor opbakning til at indføre "nærtståendes første sygedag."

- 72 pct. af erhvervsaktive pårørende er enige i, at man som pårørende bør kunne holde fri med løn for at hjælpe en nærtstående på lige fod med barns første sygedag

Undersøgelsen viser også, at 9 pct. pårørende melder sig syge for at hjælpe deres nærtstående, så der er basis for, at det reelle sygefravær kan nedbringes, hvis virksomhederne indfører "nærtståendes første sygedag" som en mulighed.

- 42 pct. af pårørende kender ikke til ordninger om mulighed for at få hjælp fra offentlige myndigheder. Kendskabet til de forskellige ordninger varierer alt efter målgruppe, men generelt for alle de oplyste ordninger, er det under halvdelen af pårørende, der kender til ordningerne.
- 21 pct. har kendskab til Ansættelse til at passe nærtstående jf. Servicelovens § 118.

Dermed peger undersøgelsen også på, at kommunerne måske har en opgave i forhold til bedre oplysning af borgerne, som er pårørende.

2 Pårørende på arbejdsmarkedet

Undersøgelsen inkluderer alle *pårørende* mellem 18 og 70 år, der er erhvervsaktive eller studerende. Analysen indledes med en beskrivelse af forskellige grupper af pårørende for at tydeliggøre, at udfordringerne er forskellige, alt efter hvilken relation man har til den nærtstående, og hvor meget man hjælper etc.

I dette afsnit tegnes et billede af erhvervsaktive pårørende i dag. I alt blev 2916 personer interviewet, heraf var 633 respondenter aktive pårørende, svarende til 22 pct. af befolkningen. Hvis respondenterne hjælper mere end en person, svarer de ud fra den nærtstående, de hjælper mest.

I analysen defineres *pårørende* som en, der 1-2 gange om ugen hjælper en eller flere i familie eller omgangskreds, der er syg/svækket, ældre, handicappet eller på anden måde er fysisk/psykisk funktionsnedsat, og som har behov for hjælp. Hjælpen kan være stort og småt, f.eks.:

Social og medmenneskelig støtte (f.eks. at minde om, motivere, holde øje med personen gennem besøg eller samvær)

Praktisk hjælp (f.eks. rengøring, indkøb, lægebesøg)

Personlig hygiejne/pleje

Hjælpen kan finde sted i eget hjem, i hjemmet hos den/de man hjælper, i botilbud, på plejehjem/plejebolig eller på hospital.

Den *nærtstående* defineres som en person, der har behov for støtte pga. sygdom, psykisk sygdom, funktionsnedsættelse eller alderdom.

2.1 Pårørende – hjælp og belastning

Den største gruppe af pårørende er mellem 50 og 70 år (44 pct.) 28 pct. er 35-49 år og 28 pct. er yngre (18-34 år). Kønnene er stort set lige repræsenteret blandt de pårørende. 52 pct. af de pårørende er kvinder, og 48 pct. er mænd.

Alder på pårørende: Hvor gammel er du?

18-34 år	28%
35-49 år	28%
50-70 år	44%

Base: 633

Alder på de nærtstående: Hvor gammel er den person, du hjælper?

Under 20 år	10%
21 - 40 år	13%
41 - 60 år	19%
61 - 80 år	28%
Over 80 år	30%

Base: 633

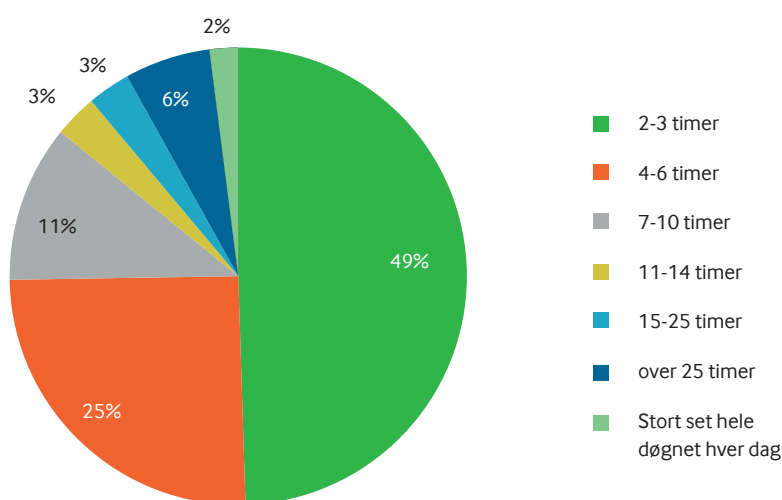
Den største gruppe af nærtstående er ældre. 30 pct. er over 80 år og 58 pct. af de nærtstående er over 60 år gamle. Kun 10 pct. er under 20 år.

Størstedelen (67 pct.) af de nærtstående bor i eget hjem og 16 pct. er samboende med den pårørende. De nærtstående, der er samboende med den pårørende, fordeler sig mellem ægtefæller og børn. Resten er nogenlunde ligeligt fordelt mellem plejehjem (8 pct.), botilbud (4 pct.) eller anden bolig (5 pct.).

2.1.1 Hvor meget hjælper de pårørende

Den største gruppe af pårørende (49 pct.) hjælper 2-3 timer om ugen. I alt hjælper majoriteten (74 pct.) 6 timer om ugen eller mindre. 11 pct. hjælper 7-10 timer om ugen, og herefter daler tallene. Sammenlægges de tre grupper, der hjælper flest timer, udgør de en gruppe på 11 pct., som hjælper 15 timer om ugen eller derover.

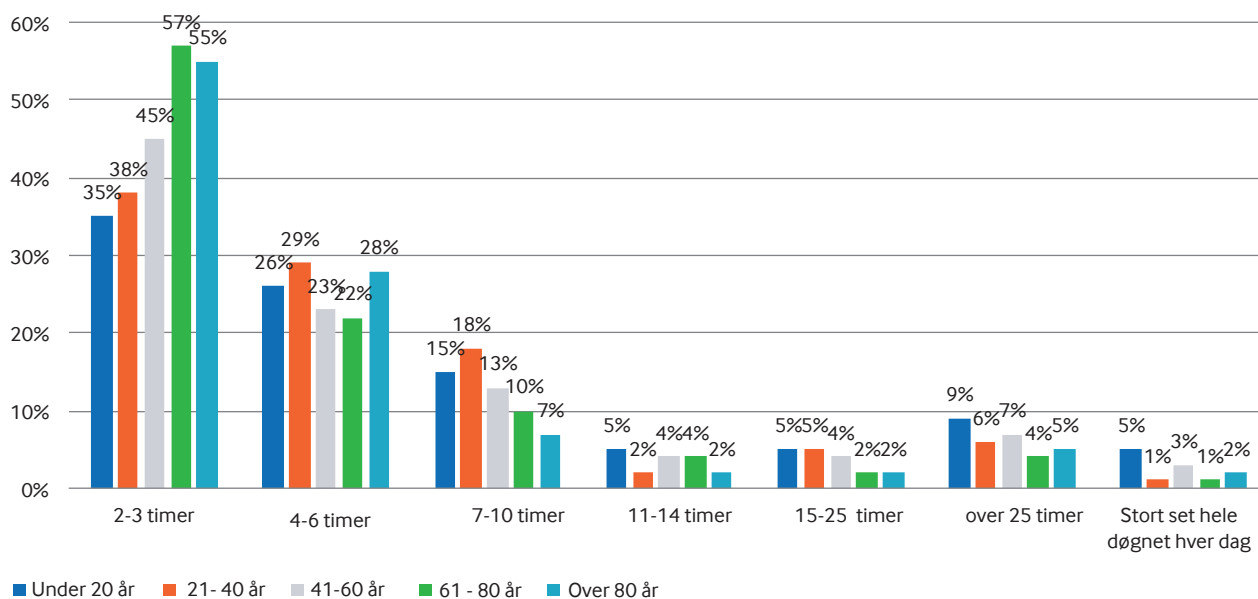
Hvor meget tid bruger pårørende om ugen på at hjælpe

Figur 1: Hvor meget tid bruger du om ugen på at hjælpe? Base: 633

Sammenholder man antallet af timer, de pårørende hjælper, med alderen på den nærtstående, fremgår det, at de, der hjælper børn og unge, ofte bruger flere timer om ugen end dem, der hjælper ældre (fig. 2).

Antal ugentlige timer pårørende hjælper i forhold til alder på den nærtstående

Figur 2: Hvor meget tid bruger du om ugen på at hjælpe? Krydset med alder på en nærtstående Base: 633

Det fremgår f.eks. at 14 pct. af de pårørende, der hjælper nærtstående under 20 år, hjælper 25 timer om ugen eller mere. Sammenlagt hjælper 39 pct. af de, der er pårørende til en nærtstående under 20, 7 timer om ugen eller mere. Til sammenligning er det kun 18 pct., af de, der hjælper en nærtstående på over 80 år, der hjælper mere end 7 timer om ugen, og 21 pct. af de, der hjælper nærtstående på 61-80 år, der hjælper mere end 7 timer om ugen.

Hvor længe har du indtil nu hjulpet din nærtstående?

Mindre end ½ år	7%
½-1 år	12%
1-3 år	26%
3-5 år	18%
5-8 år	13%
Mere end 8 år	23%

Base: 633

Det varierer en del, hvor mange år, pårørende har hjulpet. De to største grupper har hjulpet 1-3 år (26 pct.) og mere end 8 år (23 pct.).

2.1.2 Relation

Den klart største relationsgruppe er mellem forældre/børn/svigerforældre/svigerbørn (51 pct.). En ganske stor gruppe på 23 pct. er anden, ikke familiær relation, som venner, bekendte og naboer. 8 pct. er ægtefælle/samlever.

Hvad er din relation til den, du hjælper/hjælper?

(Hvis du hjælper/hjælper flere end én, bedes du i det følgende svare ud fra den, du hjælper mest.)

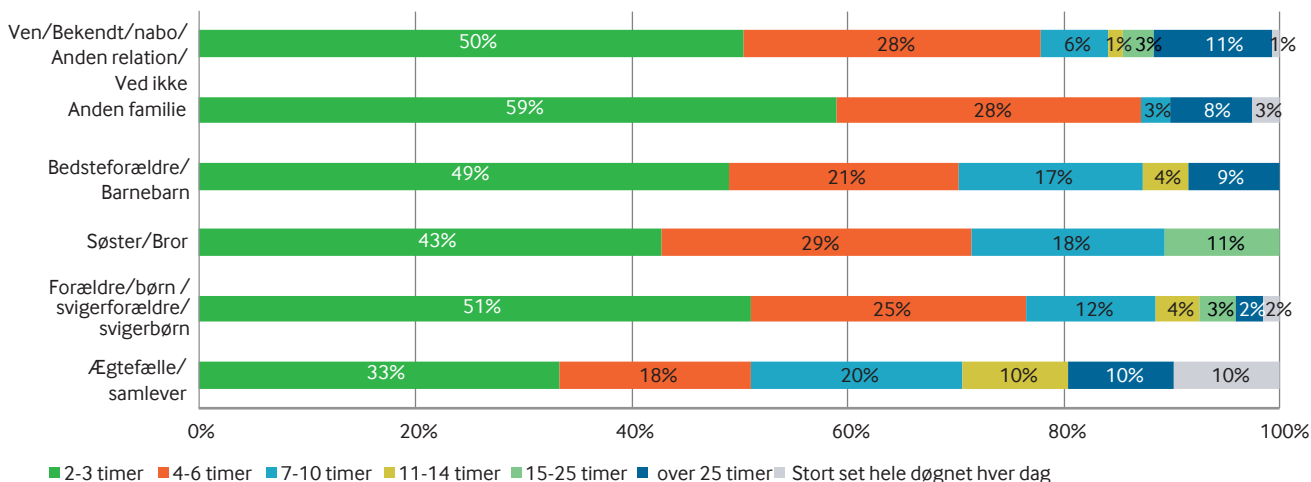
Jeg er:

Ægtefælle/samlever	8%
Forældre/børn/svigerforældre/svigerbørn	51%
Søster/Bror	4%
Barnebarn/bedsteforældre	8%
Anden familie	6%
Ven/bekendt/nabo /anden relation/ved ikke	23%

Base: 633

Ser man på, hvor meget pårørende hjælper i forhold til relation, er der en tendens til, at ægtefælle/samlever oftere hjælper i flere timer end de øvrige grupper.

Hvor meget tid pårørende bruger sammenholdt med relation til nærtstående

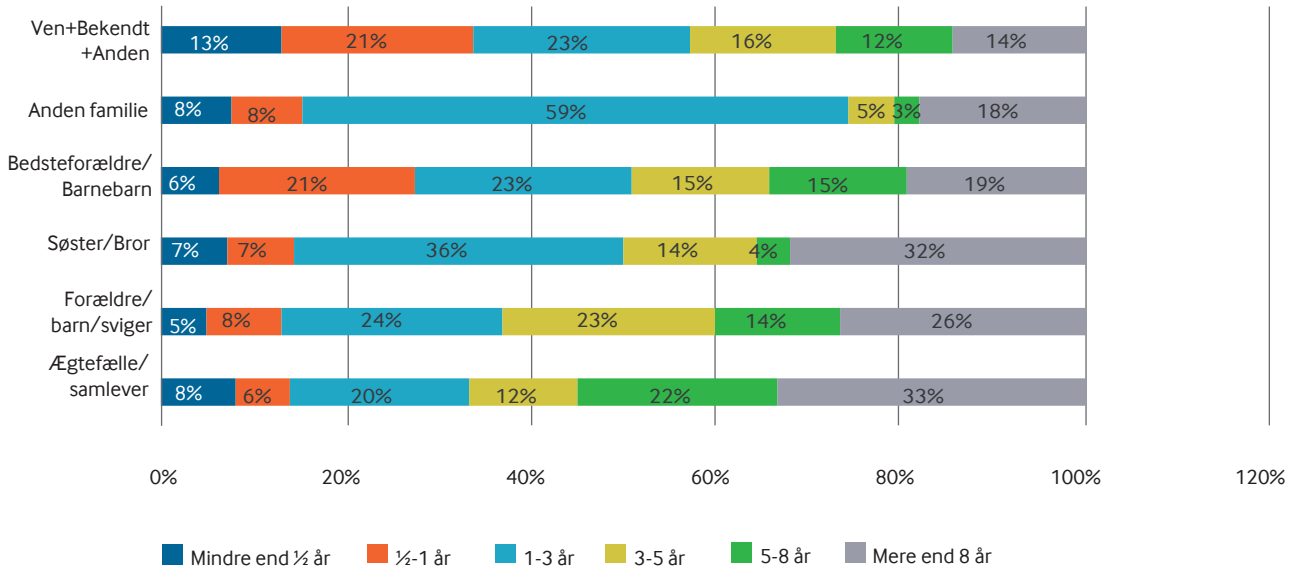

Figur 3: Hvor meget tid bruger du om ugen på at hjælpe? Krydset med Hvad er din relation til den du hjælper? Base: 633

Der ses en tendens til, at det især er i ægtefælle/samlever-pårørenderelation, at den pårørende hjælper stort set hele døgnet. Der er samtidig 11 pct. af de pårørende med anden relation end familiær, der hjælper mere end 25 timer om ugen.

Krydses relation med, hvor længe de pårørende har hjulpet, ses en tendens til, at det i højere grad er ægtefælle/samlever og den nære familie, der tager pårønderollen over længere perioder (5-8 år og mere end 8 år), hvor pårønderollen blandt gruppen af anden, ikke familiær relation oftere tegner sig for kortere pårørendereløb.(fig 4)

Hvor længe pårørende har hjulpet i forhold til relation

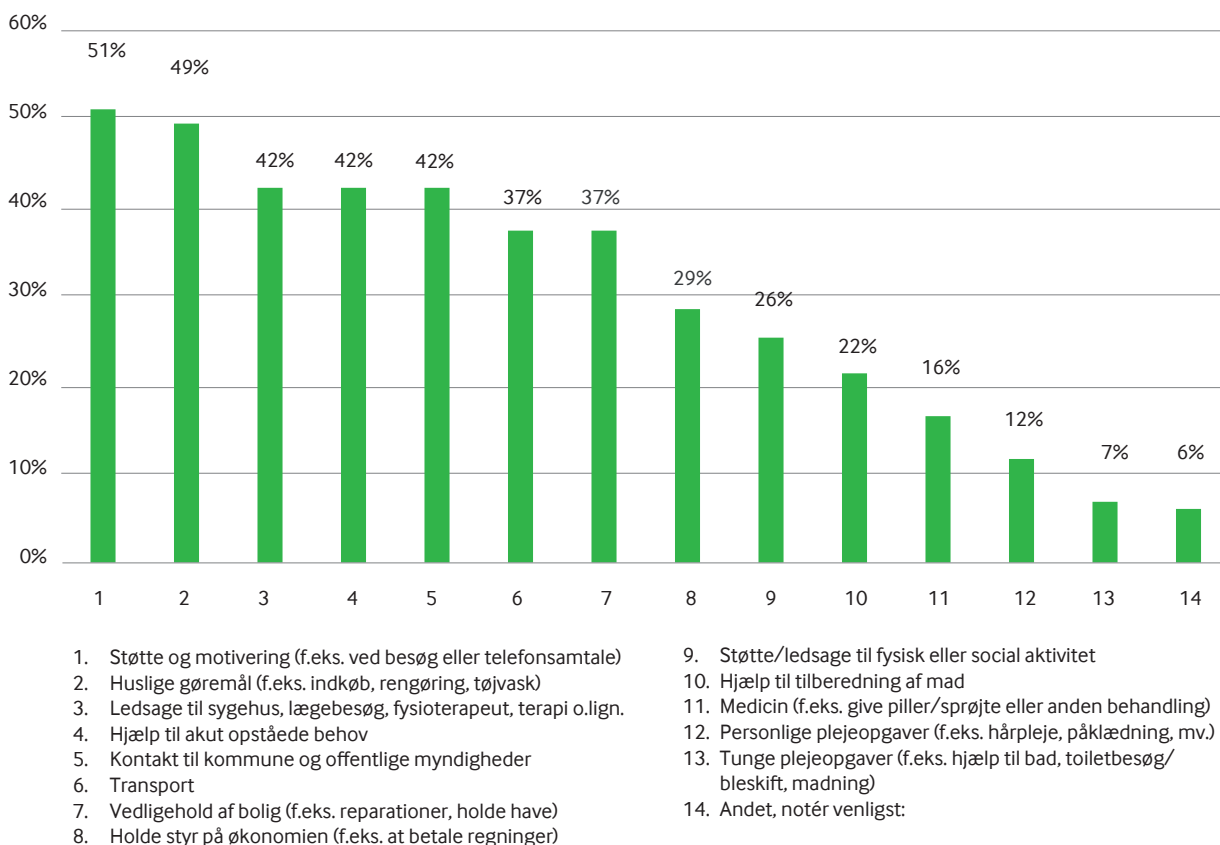

Figur 4: Hvor længe har du indtil nu hjulpet din nærtstående? Krydset med Hvad er din relation til den du hjælper? Base 633

2.1.3 Hvad hjælper pårørende med?

Pårørende hjælper først og fremmest med støtte og motivering, huslige gøremål, ledsagelse til lægebesøg mv., og med kontakt til myndigheder og kommune. De tungere plejeopgaver, personlig hygiejne og hjælp til medicin er der færre, der hjælper med.

Hvad hjælper pårørende med

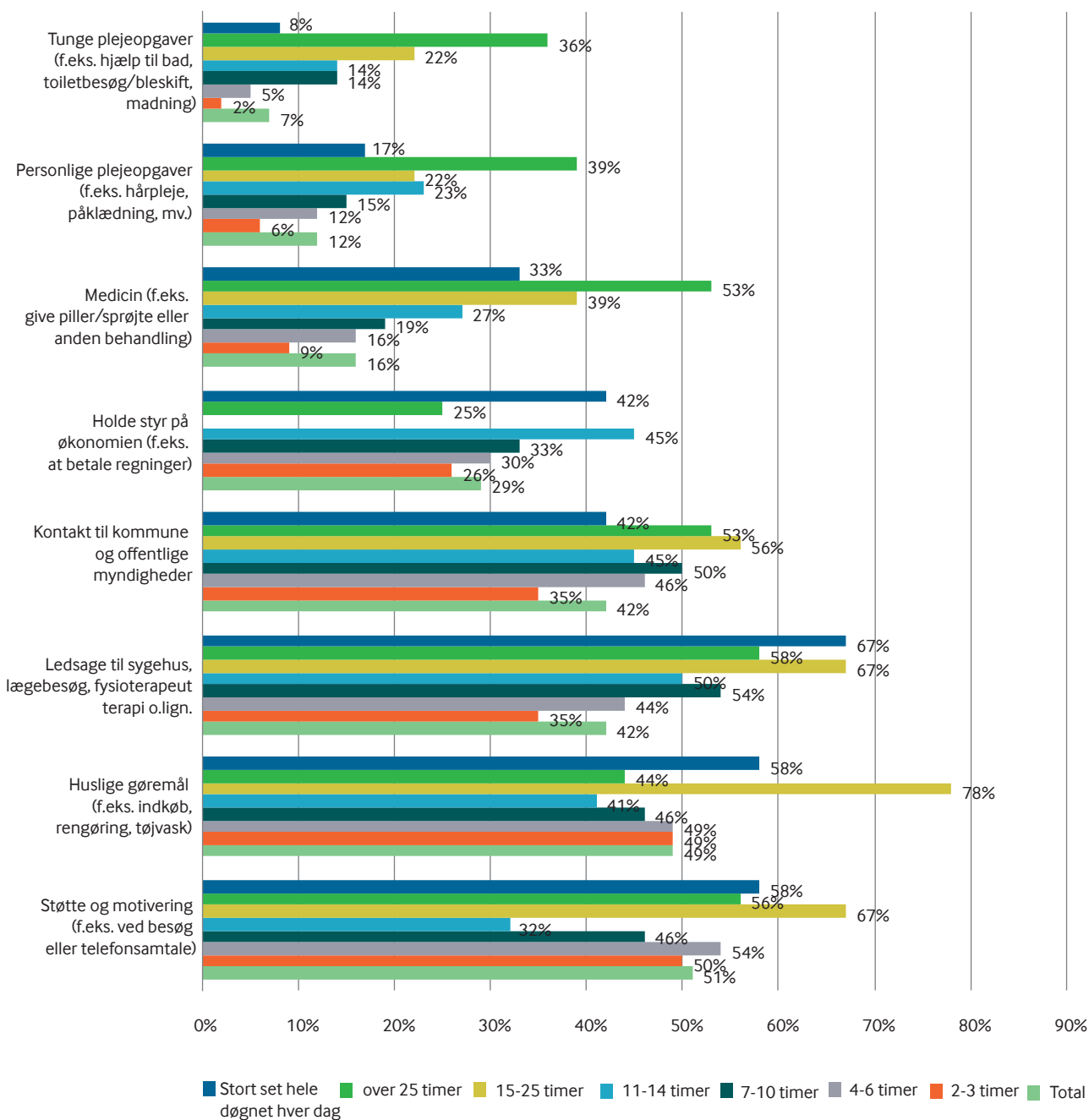
Figur 5: Hvad hjælper du med?(Flere svar er mulige, hvis du hjalp/hjælper med flere ting) Base: 633

Under *Andet* har respondenterne haft mulighed for at notere, hvad de i øvrigt hjælper med. Svarene her fordeler sig mellem socialt samvær og huslige gøremål. Endvidere har ca. hver femte af de, der har noteret i *Andet*, noteret at de hjælper med it/elektronik/e-Boks/PC mv.

Krydses opgaverne med, hvor meget den pårørende hjælper, ses en tendens til, at de, der hjælper få timer om ugen, sjældent tager sig af de tungere plejeopgaver, hvorimod de, der hjælper mange timer om ugen, oftere tager sig af disse opgaver også (Figur 6).

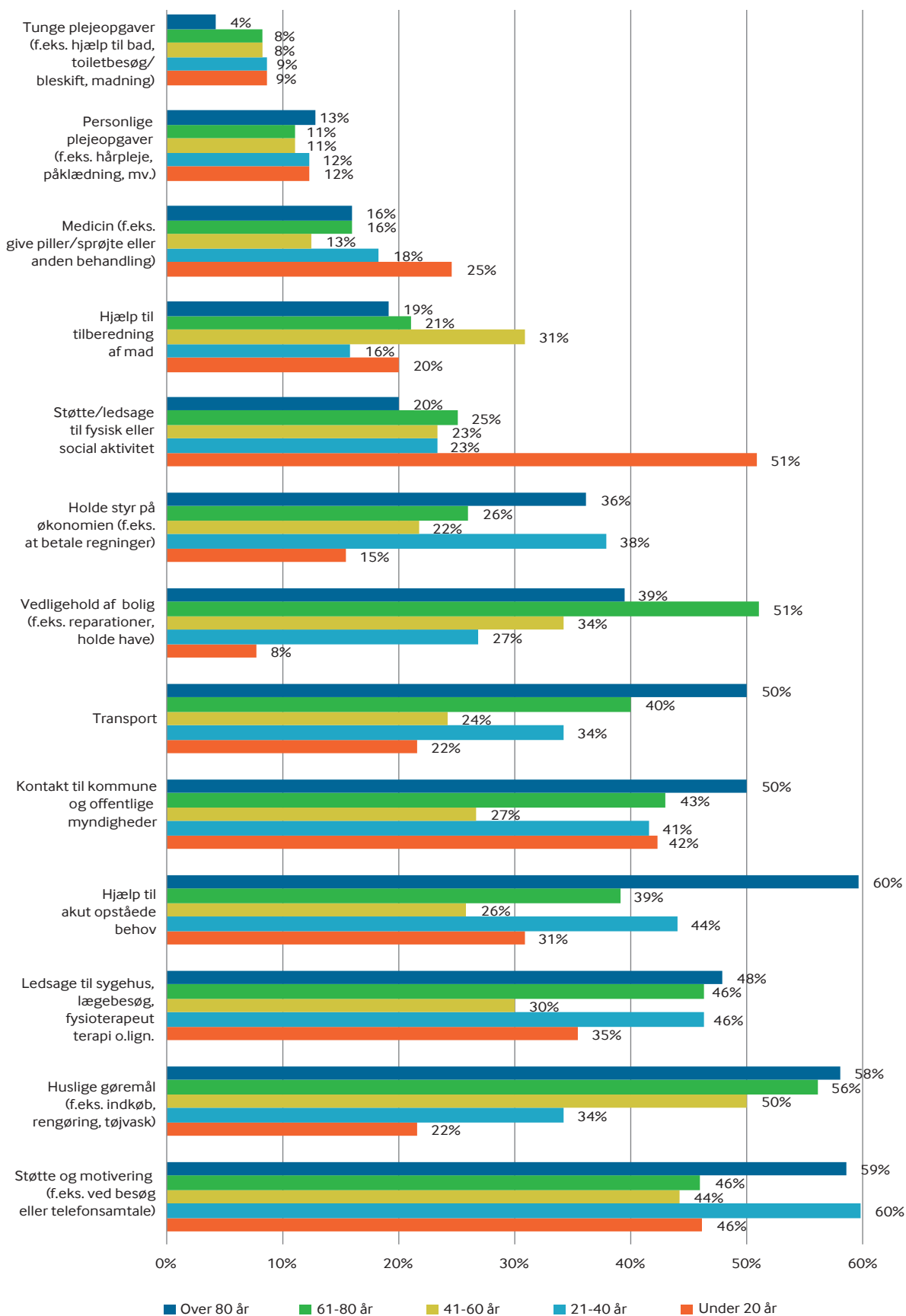
Derudover er der en del udsving i, hvad de pårørende hjælper med, alt efter hvor gammel den nærtstående er. Pårørende til børn og unge hjælper f.eks. oftere med at assistere til sociale og fysiske aktiviteter samt med medicinering og tunge plejeopgaver. Huslige gøremål er oftere en opgave for de, der er pårørende til ældre, ligesom transport, myndighedskontakt og hjælp til akut opståede problemstillinger også fylder meget i den gruppe, der hjælper ældre over 80 år (Figur 7).

Plejeopgaver sammenholdt med hvor meget man hjælper

Figur 6: Hvad hjælper du med? (Flere svar er mulige, hvis du hjælper med flere ting) krydset med Hvor mange timer om ugen hjælper du? Base: 633. (Figuren viser et udvalg af svarmulighederne. Udeladt er: Hjælp til akutte opståede behov, Holde styr på økonomien (f.eks. at betale regninger) Støtte/ledsage til fysisk eller social aktivitet, Hjælp til tilberedning af mad, Andet, notér venligst)

Pårørendeopgaver i forhold til alder på nærtstående

Figur 7: Hvad hjælper du med? (Flere svar er mulige, hvis du hjælper/hjælper med flere ting) krydset med Hvor gammel er den person, du hjælper? Base: 633

2.2 Opsamling: erhvervsaktive pårørende i Danmark

Billedet af de erhvervsaktive pårørende tegner således fællestræk mellem fire overordnede grupper:

1. Pårørende til ældre: Typisk voksne børn over 50 år, der hjælper deres aldrende forældre, der som oftest er over 80 år og bor i egen bolig. Det er den klart største gruppe. De hjælper typisk over mange år, og med mange praktiske og huslige opgaver samt transport, lægebesøg og myndighedskontakt.

2. Pårørende til ægtefæller: 8 pct. af de pårørende. Ægtefællepårørende er blandt dem, der bruger allermest tid på pårørendeopgaver. Ca. halvdelen bruger over 7 timer om ugen. Samtidig løfter de oftere de tungere plejeopgaver, personlig hygiejne, hjælp til medicinering mv. De hjælper typisk også over mange år. Godt halvdelen af denne gruppe har pt. hjulpet i over tre år.

3. Pårørende til børn: Forældre, der hjælper deres børn under 20 år. Gruppen bruger ofte meget tid på pårørendeopgaver. 10 pct. af de nærtstående er under 20 år, og heraf er det kun 57 pct., der er samboende med deres pårørende.

4. Pårørende til venner, naboer (ikke familie): En ganske bred gruppe, der er meget fragmenteret i relation og mængden af tid, der bruges. Pårørende i denne gruppe har dog ofte pårørendeopgaver over en kortere periode end i de familiære pårørenderelationer. Over 60 pct. har hjulpet i kortere tid end tre år.

Undersøgelsen afspejler, at jo flere timer om ugen, pårørende hjælper, jo oftere er det også de tungere plejeopgaver, der hjælpes med. Det er især ægtefæller/samlever og forældre til børn, der hjælper mange timer om ugen og med tungere opgaver. En del venner/anden relation hjælper også mange timer om ugen, men ikke så ofte over mange år. Opgaverne, der hjælpes med, er oftest støtte og motivering og huslige gøremål, hjælp til transport, lægebesøg og kontakt til myndigheder. Jo flere timer, pårørende hjælper, jo flere hjælper også med personlig pleje, medicin og tungere plejeopgaver som bad og toiletbesøg.

3 Pårørendes arbejdsliv

I det følgende afsnit beskrives pårørendes oplevelse af, hvordan deres pårørenderolle og opgaver påvirker dem og deres arbejdsliv.

3.1 Hvorfor hjælper de pårørende?

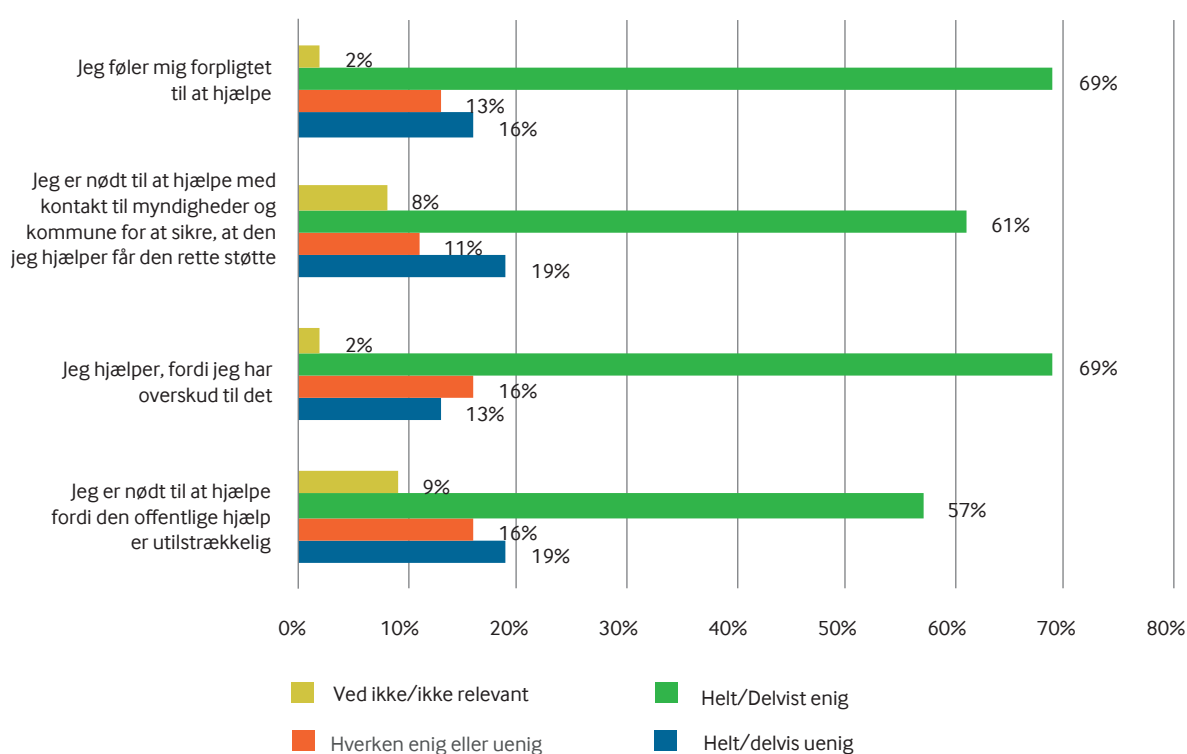
69 pct. af de pårørende føler sig forpligtede til at hjælpe deres nærtstående. 57 pct. er helt eller delvis enige i, at de er nødt til at hjælpe, fordi den offentlige hjælp er utilstrækkelig og 61 pct. er helt eller delvis enige i, at de er nødt til at hjælpe med kontakt til myndigheder og kommune for at sikre den rette støtte til deres nærtstående.

69 pct. svarer dog også, at de hjælper fordi de har overskuddet til det, hvorimod 13 pct. ikke er enige i, at de har overskuddet til det.

57 pct. af pårørende oplever, at de er nødt til at hjælpe, fordi den offentlige hjælp er utilstrækkelig

Det er en udbredt opfattelse blandt pårørende, at de er nødt til at hjælpe fordi den offentlige hjælp er utilstrækkelig og for at sikre støtte til deres nærtstående. Størstedelen af de pårørende oplever således, at deres hjælp er nødvendig.

Hvorfor hjælper pårørende?

Figur 8: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om det at være pårørende og hjælpe én eller flere, der har brug for hjælp? Base 633.

3.2 Fysisk og psykisk belastning

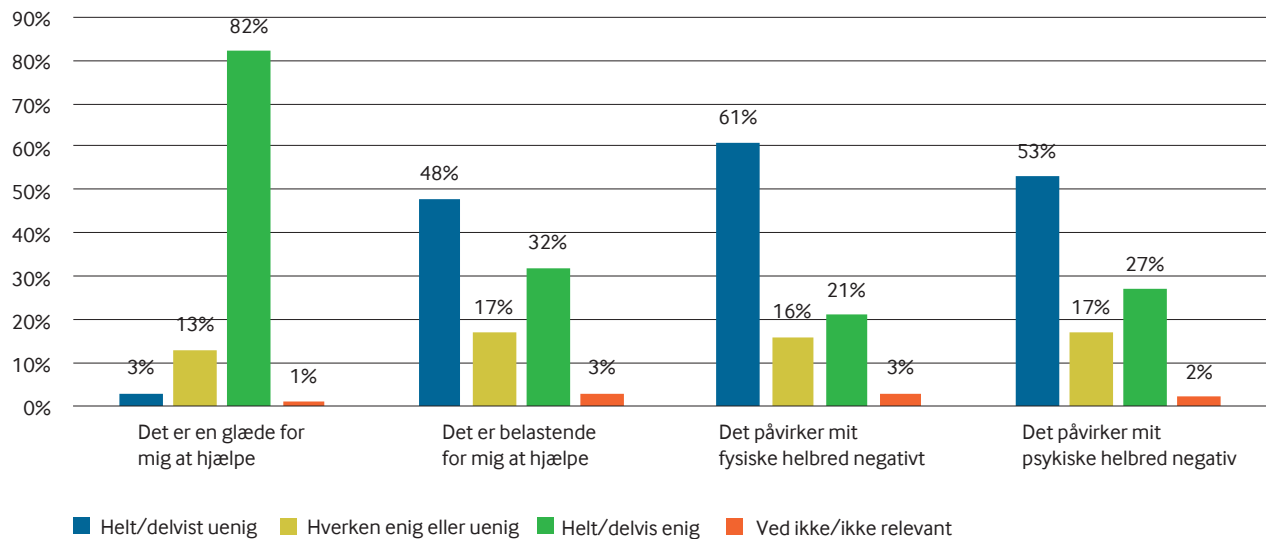
82 pct. af de pårørende er helt eller delvis enige i, at det er en glæde for dem at hjælpe deres nærtstående. Men ca. en tredjedel (32 pct.) svarer også, at det i en eller anden grad er belastende for dem at hjælpe.

Når det kommer til fysiske påvirkninger, oplever hver femte pårørende (21 pct.), at pårønderollen påvirker deres fysiske helbred negativt.

Godt hver fjerde (27 pct.) oplever, at det påvirker deres psykiske helbred negativt.

Pårønderollens belastning fysisk og psykisk

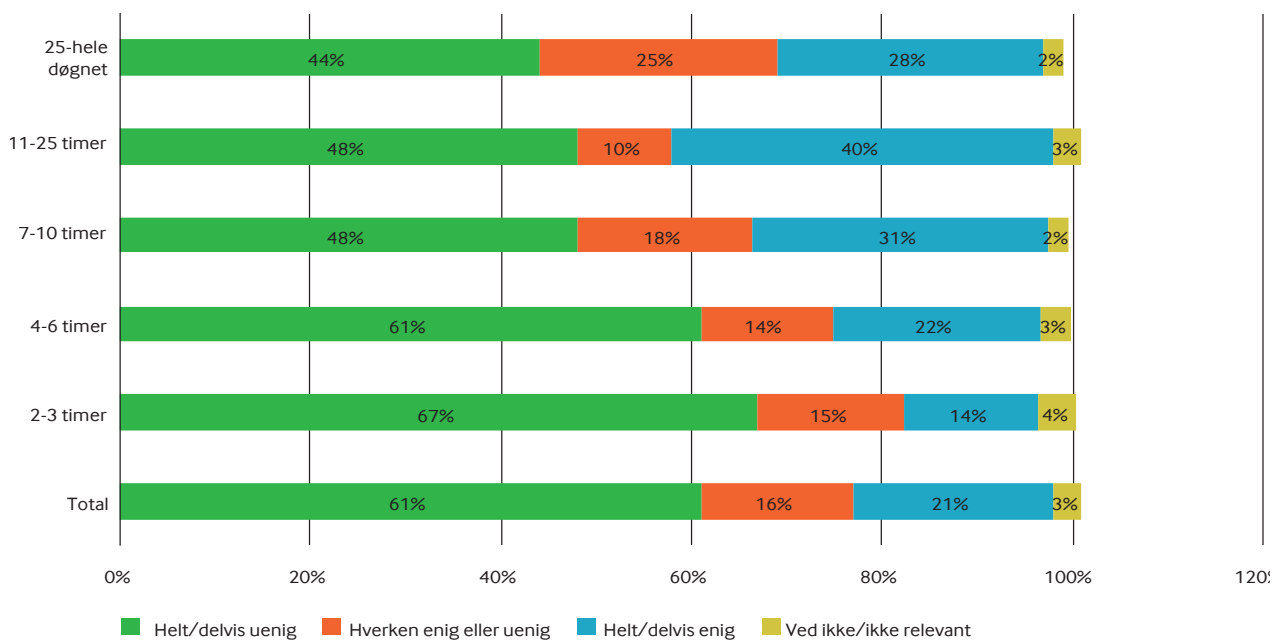

Figur 9: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om det at være pårørende og hjælpe én eller flere, der har brug for hjælp? Til spørgsmålene: Det er en glæde for mig at hjælpe, Det er belastende for mig at hjælpe, Det påvirker mit fysiske helbred negativt, Det påvirker mit psykiske helbred negativt. Base 633.

Krydses disse tal med, hvor mange timer, respondenterne hjælper pr. uge, ses der en tendens til, at der er flere pårørende, der oplever, at deres helbred påvirkes negativt, jo flere timer om ugen, de hjælper. Blandt de, der hjælper over 11 timer om ugen og op til hele døgnnet, svarer godt 30 pct., at de er helt eller delvis enige i, at det påvirker deres fysiske helbred (fig.10).

Blandt pårørende, der hjælper over 11 timer om ugen, oplever næsten en tredjedel, at pårønderollen påvirker deres fysiske helbred negativt.

Pårønderollen påvirker mit fysiske helbred negativt

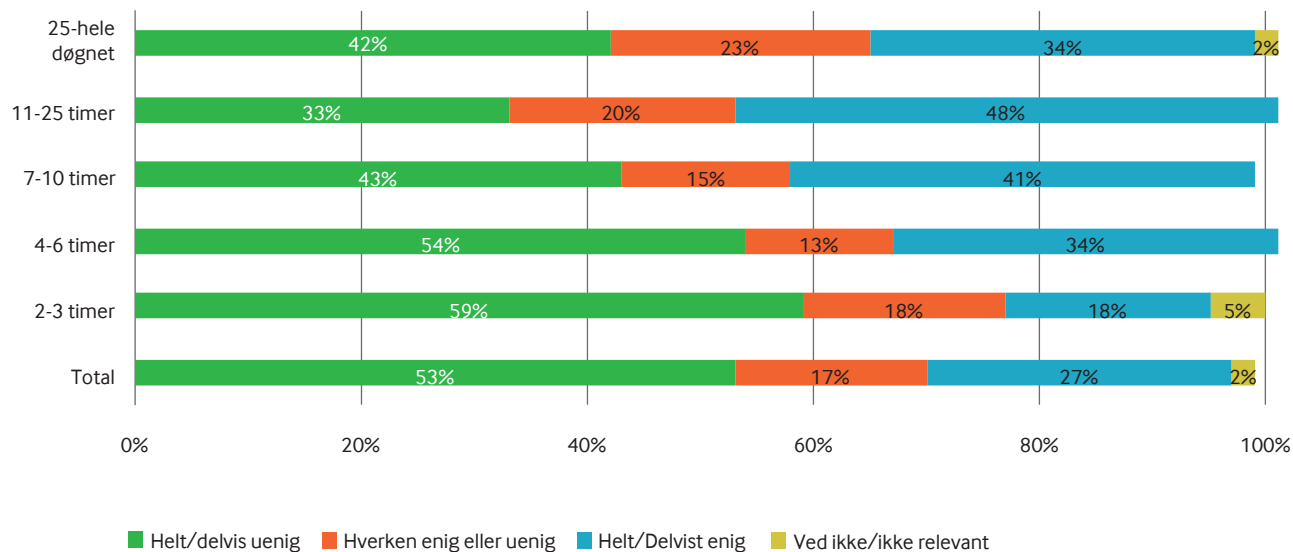

Figur 10: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om det at være pårørende og hjælpe én eller flere, der har brug for hjælp: Det påvirker mit fysiske helbred negativt krydset med Hvor meget tid bruger du om ugen på at hjælpe. Base 633.²

Pårørende, der hjælper 11-25 timer om ugen, er ofte dem, der belastes hårdt fysisk og psykisk.

² Tidsintervallerne er lagt sammen to og to fra toppen, for at skabe større base i de enkelte intervaller. f.eks. er stort set hele døgnet lagt sammen med 25-hele døgnet, 15-25 lagt sammen med 11-14 timer osv.

Pårørenderollen påvirker mit psykiske helbred negativt

Figur 11: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om det at være pårørende og hjælpe én eller flere, der har brug for hjælp: Det påvirker mit psykiske helbred negativt, at jeg hjælper krydset med Ugentligt tidsforbrug på at hjælpe. Base 633.

Generelt påvirkes mange pårørendes psykiske helbred negativt, og støt stigende, jo flere timer om ugen man hjælper. Blandt pårørende, der hjælper 11-25 timer om ugen, oplever 48 pct., at deres psykiske helbred påvirkes negativt. Herefter daler det til 34 pct. for de, der hjælper over 25 timer om ugen.

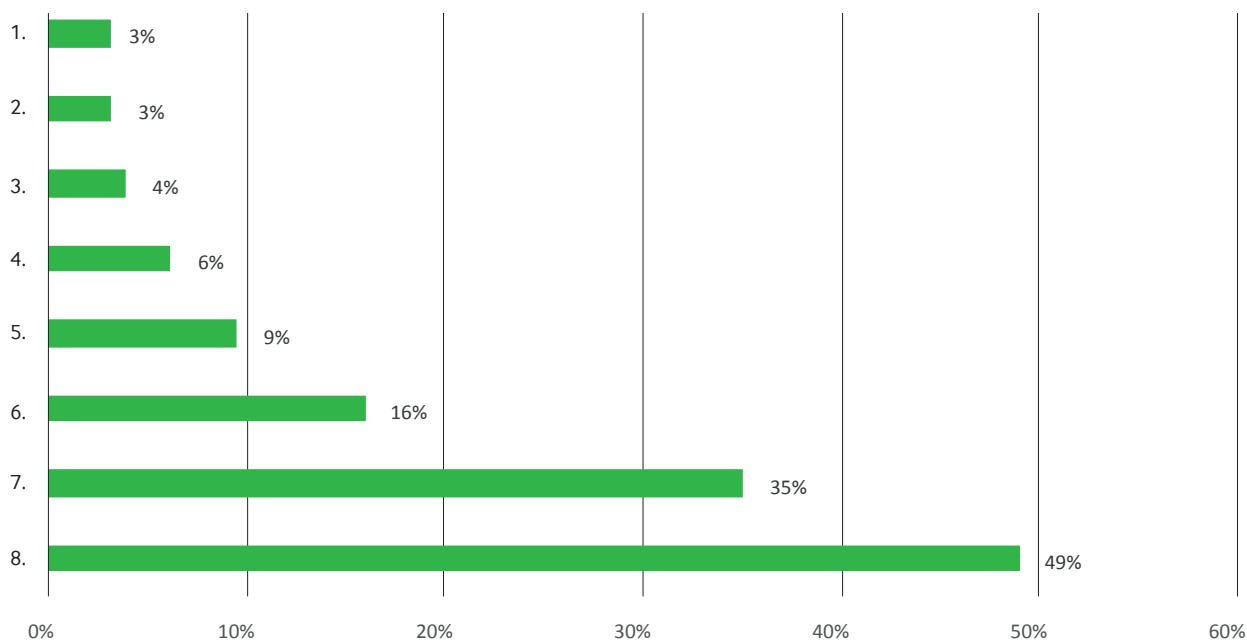
Der kan være mange årsager til at 'kurven knækker'. En forklaring kan være, at der i den gruppe, der hjælper allermest, er en del pårørende, som har ændret på deres livs- eller arbejdssituation for at tilpasse sig pårørenderollen. Det kan f.eks. være ved at gå på deltid eller tage midlertidig orlov/plejeorlov. I denne gruppe findes også de få, som er ansat som hjælper i eget hjem.

3.3 Fravær fra job og studie

16 pct. oplever, at de har været nødt til at melde sig syge pga. at deres pårørendeopgaver har påvirket deres eget helbred negativt. Herudover svarer 9 pct., at de har meldt sig syge for at hjælpe en nærtstående. Mange pårørende bruger også feriedage på at hjælpe deres nærtstående. 35 pct. af de pårørende har været nødt til at bruge ferie/fridage på at hjælpe.

Det er også værd at fremhæve, at 6 pct. har været nødt til at gå på deltid for at kunne hjælpe en nærtstående. 3 pct. har oplevet at måtte sige deres job op og 3 pct. har oplevet at blive afskediget (figur 12).

Pårørendes oplevelse af effekter af pårønderollen

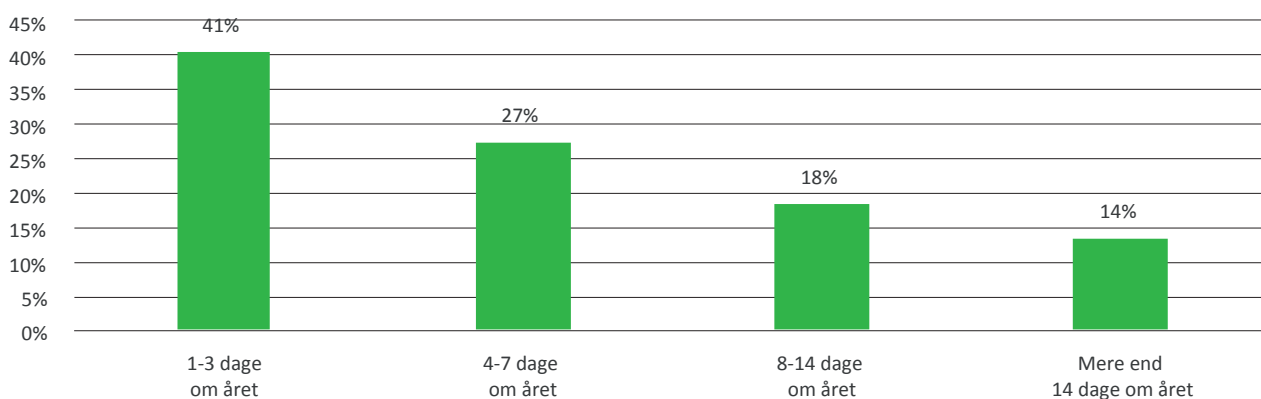

- 1. Du blev afskediget som følge af omsorgsopgaver
- 2. Du har været nødt til at sige dit job op som følge af omsorgsopgaver
- 3. Du har svært ved at stå til rådighed for A-kasse/jobcenter som følge af omsorgsopgaver
- 4. Du har været nødt til at gå på deltid for at hjælpe en nærtstående
- 5. Du har været nødt til at melde dig syg, for at hjælpe en nærtstående
- 6. Dit eget fysiske eller psykiske helbred har været påvirket af din rolle som pårørende i en grad, så du har været nødt til at melde dig syg
- 7. Du har været nødt til at bruge ferie/fridage for at hjælpe en nærtstående
- 8. Ingen af ovenstående

Figur 12: Har du på grund af omsorgsopgaverne oplevet, at... (Angiv gerne flere svar) Base: 633

Blandt de 35 pct., der har brugt ferie, svarer 32 pct. heraf, at de har brugt mere end 8 feriedage om året (figur 13).

Antal feriedage brugt på pårørendeopgaver

Figur 13: Du har svaret, at du har været nødt til at bruge ferie/fridage for at hjælpe en nærtstående. Hvor mange dage har det ca. været det seneste år Base 222

Det svarer til, at 11 pct. af erhvervsaktive pårørende bruger over halvanden uges ferie om året på pårørendeopgaver.³

Hver tredje pårørende bruger ferie på pårørendeopgaver og 11 pct. bruger mere end 1 ½ uges ferie om året

³ 71 respondenter har svaret, at de bruger 8 eller flere feriedage. Det svarer til 11 pct. af de erhvervsaktive pårørende (Base 633)

3.3.1 Sygefravær

9 pct. af de pårørende har været nødt til at melde sig syge pga. pårørendeopgaver (figur 12). Blandt de 9 pct. har 45 pct. meldt sig syge 1-3 dage, og 35 pct. har haft 4-7 sygedage om året pga. pårørendeopgaver.

Hvis arbejdsstyrken i Danmark er 2.942.000⁴, og de erhvervsaktive pårørende udgør 22 pct., svarer det til, at der er 647.240 pårørende i arbejdsstyrken. Herfra fratrækkes de 5 pct., som er AKU-ledige. Det giver 614.878 pårørende i beskæftigelse i Danmark. Hvis 9 pct. af de pårørende har meldt sig syge i gennemsnit 3 dage om året, så svarer det til 55.339*3 dage=166.017 sygedage om året. Hvis en medarbejders løn i gennemsnit koster arbejdsgiverne 1890 kr. pr. dag⁵, så koster de pårørendes sygefravær relateret til pårørendeopgaver arbejdsgiverne 313.802.345 kr. årligt.⁶

Sygedage pga. pårørendeopgaver koster arbejdsgiverne 314 mio. kr. årligt

3.3.2 Fravær fra arbejdsmarkedet

16 pct. af de, pårørende, svarer, at de tidligere har været fraværende fra arbejdsmarkedet for at hjælpe en nærtstående, og 6 pct. svarer, at de er det nu.

Har du tidligere været, eller er du pt. fraværende fra arbejdsmarkedet (eller fra din uddannelse) for at hjælpe en nærtstående?

Ja, tidligere	16%
Ja, pt	6%
Nej, har aldrig været fraværende pga. plejeopgaver	79%

Base 633

14 pct. af de pårørende svarer, at de overvejer at forlade arbejdsmarkedet pga. deres pårørendeforpligtelser, og 3 pct. svarer, at de allerede har besluttet, at de vil gøre det.

Har du overvejet at forlade arbejdsmarkedet tidligere pga. pårørendeforpligtelser?

Ja, og har besluttet at gøre det	3%
Ja, har overvejet det	14%
Ja, har besluttet ikke at gøre det	6%
Nej, har ikke overvejet det	77%

Base 633

Det betyder altså, at 17 pct. af erhvervsaktive pårørende er i risiko for at forlade arbejdsmarkedet pga. deres pårørendeopgaver.

⁴ Danmarks Statistik, statistikbankens tabel AKU100 / www.statistikbanken.dk/AKU100, AKU-ledigheden er 147.000 ledige i andet kvartal, hvilket svarer til 5 pct. af arbejdsstyrken.

⁵ Danmarks Statistik, statistikbanken, www.statistikbanken.dk/LONS20 2017, Mænd og kvinder i alt, STANDARDBEREGNET TIMEFORTJENESTE, Lønmodtagergrupper i alt, Time- og fastlønnede i alt, Sektorer i alt, TOT i alt: 255,43 kr. *7,4 timer for en gennemsnitsarbejdsdag=1890 kr.

⁶ Der er i beregningen kun taget udgangspunkt i gennemsnitslønnen. Der er ikke korrigeret for, at nogle løngrupper måske er mere tilbøjelige til at påtage sig pårørendeopgaver end andre. Andelen af mænd og kvinder blandt pårørende er 49 pct. mænd, 51 pct. kvinder. Der er ikke korrigeret herfor ift. gennemsnitslønnen.

17 pct. af erhvervsaktive pårørende er i risiko for at forlade arbejdsmarkedet.

6 pct. af de pårørende er midlertidigt fraværende fra studie eller arbejdsmarked pga. plejesituation. (Heraf er 1 pct. ansat som hjælper i eget hjem). 16 pct. har tidligere været fraværende. Blandt dem, der er eller har været fraværende fra arbejdsmarkedet, var 16 pct. fraværende i over 6 måneder, 27 pct. fraværende 3-6 måneder og 58 pct. var fraværende i 0-3 md. Kun 44 pct. er eller var fraværende pga. orlov.

Hvor længe var du/har du været fraværende?

0-3 måneder	58%
3-6 måneder	27%
Over 6 måneder	16%

Base 132: De, der er eller tidligere har været fraværende fra job/uddannelse for at hjælpe en nærtstående.

Blandt de, der tidligere har været fraværende fra arbejdsmarkedet, er der flere (41 pct.), der fandt det delvis eller meget svært at vende tilbage til arbejdsmarkedet, mens 31 pct. fandt det helt eller delvis let at vende tilbage.

Hvordan oplevede du det at vende tilbage til arbejdsmarkedet efter dit fravær?

Meget svært	14%
Delvist svært	27%
Hverken svært eller let	28%
Delvist let	14%
Meget let	17%

Base 102: De, der tidligere har været fraværende fra job/uddannelse for at hjælpe en nærtstående

Svarene indikerer, at der er en udfordring for arbejdsmarkedet i at få hjulpet pårørende godt tilbage i job efter orlov eller andet længe-revarende fravær pga. pårørendeopgaver.

I undersøgelsen blev respondenterne også spurgt ind til, om de har overvejet at gå ned i tid.

6 pct. af de pårørende er allerede gået ned i tid pga. pårørenderollen, og 5 pct. har besluttet at gøre det. Yderligere har 12 pct. overvejet det. Det betyder, at samlet set er op mod 23 pct. af de aktive pårørende enten gået på deltid, eller har overvejet at gøre det på grund af pårørendeforpligtelser.

Hvis de erhvervsaktive pårørende udgør 22 pct. af arbejdsstyrken⁷ svarer 23 pct. af de erhvervsaktive pårørende til 5 pct. af den samlede arbejdsstyrke, der altså enten er gået på deltid eller har overvejet at gå på deltid på grund af pårørendeforpligtelser.

⁷ Hvis arbejdsstyrken i Danmark er 2.942.000⁴ og de erhvervsaktive pårørende udgør 22 pct., så er der 647.240 pårørende i arbejdsstyrken. 23 % af 647.240=148.865. 148.865 ud af en samlet arbejdsstyrke på 2.942.000 svarer til 5 pct. af den samlede arbejdsstyrke. Kilde Danmarks Statistik, statistikbankens tabel AKU100 / www.statistikbanken.dk/AKU100

Har du overvejet at gå ned i arbejdstid på grund af pårørendeforpligtelser?

Ja, er allerede gået ned i tid	6%
Ja, har besluttet at gøre det	5%
Ja, har overvejet det	12%
Ja, har overvejet det, men besluttet ikke at gøre det	8%
Nej, har ikke overvejet det	69%

Base 633

11 pct. af erhvervsaktive pårørende er gået– eller har besluttet at gå i arbejdstid. 12 pct. har overvejet det.

3.4 Karrierepåvirkning

I undersøgelsen blev der spurgt ind til, hvordan pårørende oplever, at deres pårørendeforpligtelser påvirker deres arbejdsliv eller uddannelse. Her svarer 20 pct., at de er helt eller delvis enige i, at deres pårørenderolle har påvirket deres ambitionsniveau, engagement og indtægt negativt (figur 14).

Hele 29 pct. er helt eller delvis enige i, at deres pårørenderolle gør det svært at leve op til deres egne forventninger på jobbet. 27 pct. oplever, at de har svært ved at fokusere på arbejdsopgaver (Figur 14).

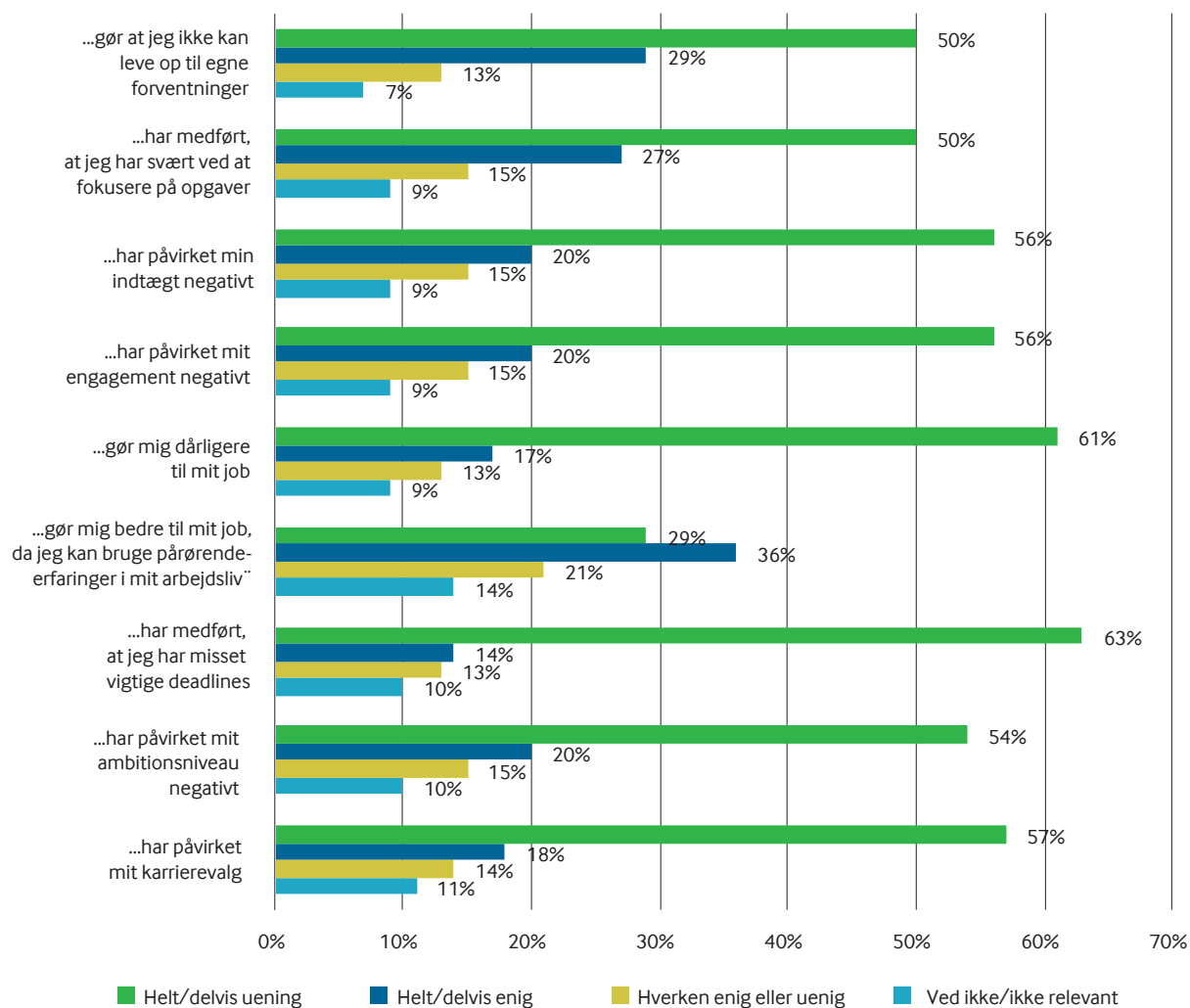
Også positive effekter

Overordnet oplever 50-60 pct. af erhvervsaktive pårørende ikke, at deres pårørendeopgaver påvirker deres arbejde negativt, hverken i forhold til engagement, karrierevalg eller ambitionsniveau. Det passer sammen med, at 69 pct. også har svaret, at de hjælper, fordi de har overskud til det.

Der er endvidere en positiv effekt, hvor 36 pct. af erhvervsaktive pårørende er helt eller delvis enige i, at deres pårørenderolle gør dem bedre til deres job (figur 14).

Pårørenderollens påvirkning af arbejdsliv: Min rolle som pårørende...

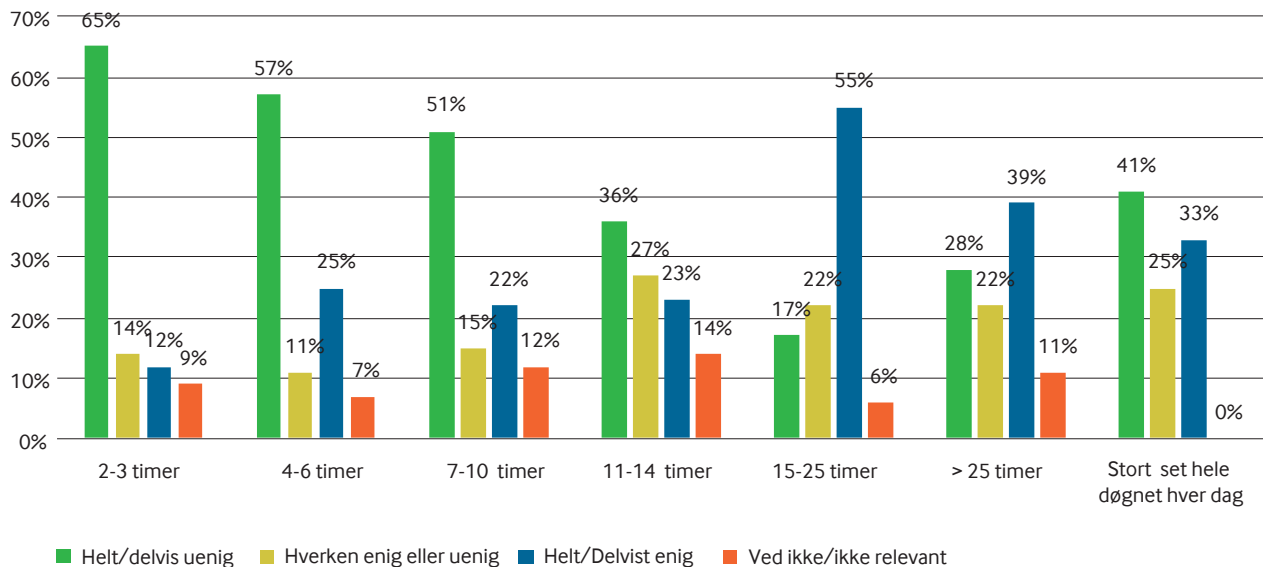
Figur 14. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om, hvordan din rolle som pårørende har påvirket dit arbejds- eller uddannelsesliv? Min rolle som pårørende... Base 633.

Der tegner sig således et billede af, at i gennemsnit ca. 20 pct. – svarende til hver femte – erhvervsaktive pårørende oplever, at deres pårørenderolle har en negativ indflydelse på deres arbejdsliv og økonomi.

Hver femte – erhvervsaktive pårørende oplever, at deres pårørenderolle har en negativ indflydelse på deres arbejdsliv og økonomi.

Sammenholdes svarene med, hvor mange timer pårørende hjælper, viser der sig en tendens til, at jo flere timer pårørende hjælper om ugen, jo oftere oplever de, at deres arbejdsliv påvirkes negativt.

Pårørenderollens påvirkning af engagement på job sammenlignet med, hvor mange timer pårørende hjælper ugentligt

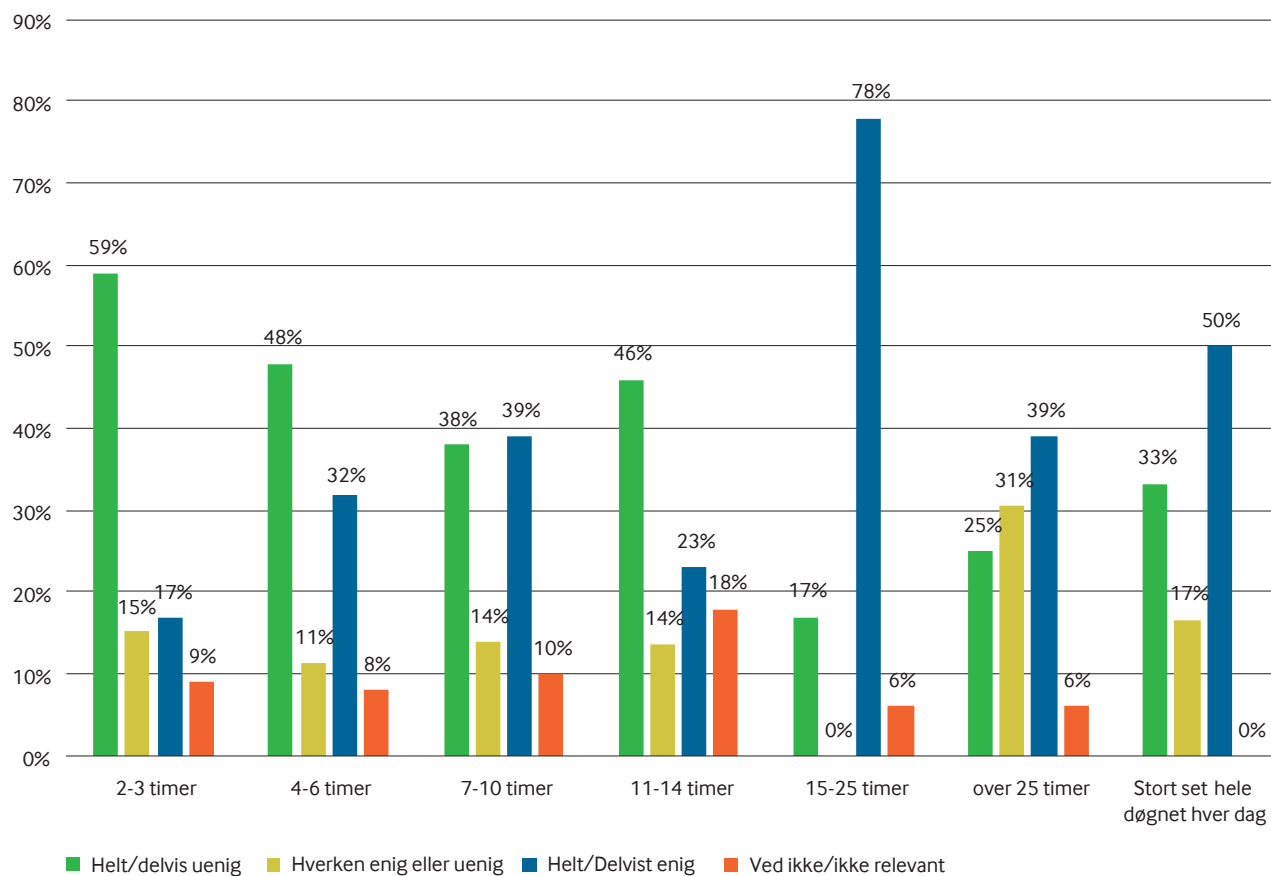
Figur 15: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Min rolle som pårørende har påvirket mit engagement negativt krydset med Ugentlig tidsforbrug på at hjælpe. Base 633

Blandt dem, der hjælper mindre end 11 timer om ugen, er mellem 12 pct. og 25 pct. enige i, at deres engagement påvirkes negativt.

Blandt de pårørende, der hjælper 15-25 timer om ugen, er hele 55 pct. enige i, at pårønderollen påvirker deres engagement på job negativt. Herefter daler det igen for dem, der hjælper over 25 timer om ugen og mere. Blandt de pårørende, der hjælper over 25 timer om ugen, er det i gennemsnit 36 pct., der er enige i, at pårønderollen påvirker deres engagement på job negativt.

Pårørende, der hjælper 15-25 timer om ugen, er gennemgående den gruppe, der oplever sig hårdest ramt i forhold til arbejdslivet. Hele 78 pct. af dem er helt eller delvis enige i, at deres pårønderolle har medført, at de har svært ved at fokusere på opgaver (figur 16).

Pårørenderollens negative påvirkning af fokus på opgaver sammenlignet med, hvor mange timer pårørende hjælper ugentligt

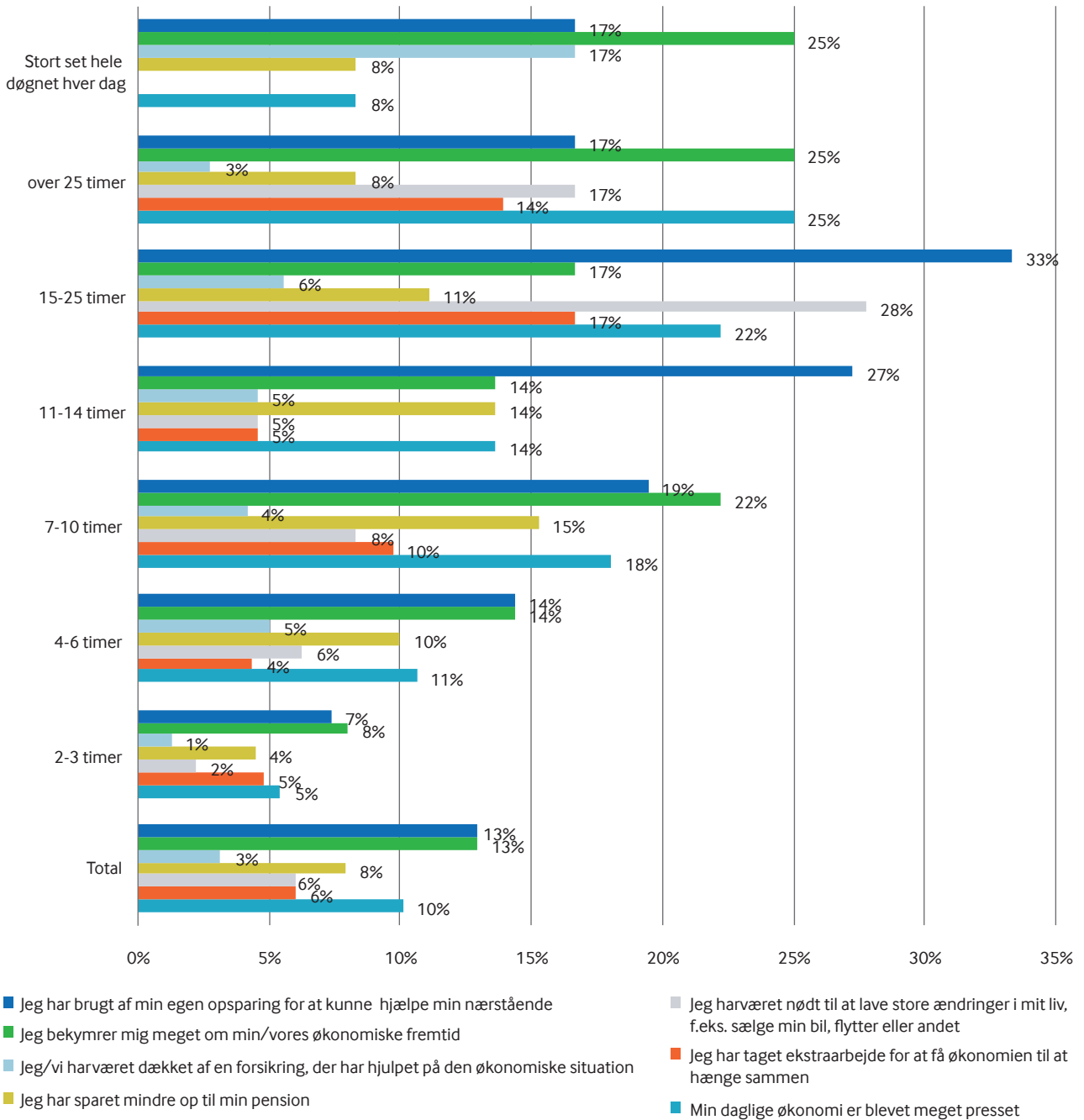

Figur 16: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om, hvordan din rolle som pårørende har påvirket dit arbejds- eller uddannelsesliv? Min rolle som pårørende... har medført, at jeg har svært ved at fokusere på opgaver krydset med Ugentlig tidsforbrug på at hjælpe. Base 633.

3.5 Økonomiske konsekvenser

Som illustreret i figur 14 oplever 20 pct. af de erhvervsaktive pårørende, at deres indtægt er påvirket negativt som følge af pårønderollen. Adspurgte om det at være pårørende har påvirket økonomien i forhold til forskellige forhold, svarer 10 pct. af erhvervsaktive pårørende, at deres økonomi er blevet meget presset, og 6 pct. har været nødt til at foretage store ændringer i deres liv, så som at flytte eller sælge bilen. Hos 13 pct. af de erhvervsaktive pårørende giver økonomien anledning til bekymringer (figur 17 Total)

Påvirkning af økonomi sammenlignet med hvor mange timer, pårørende hjælper

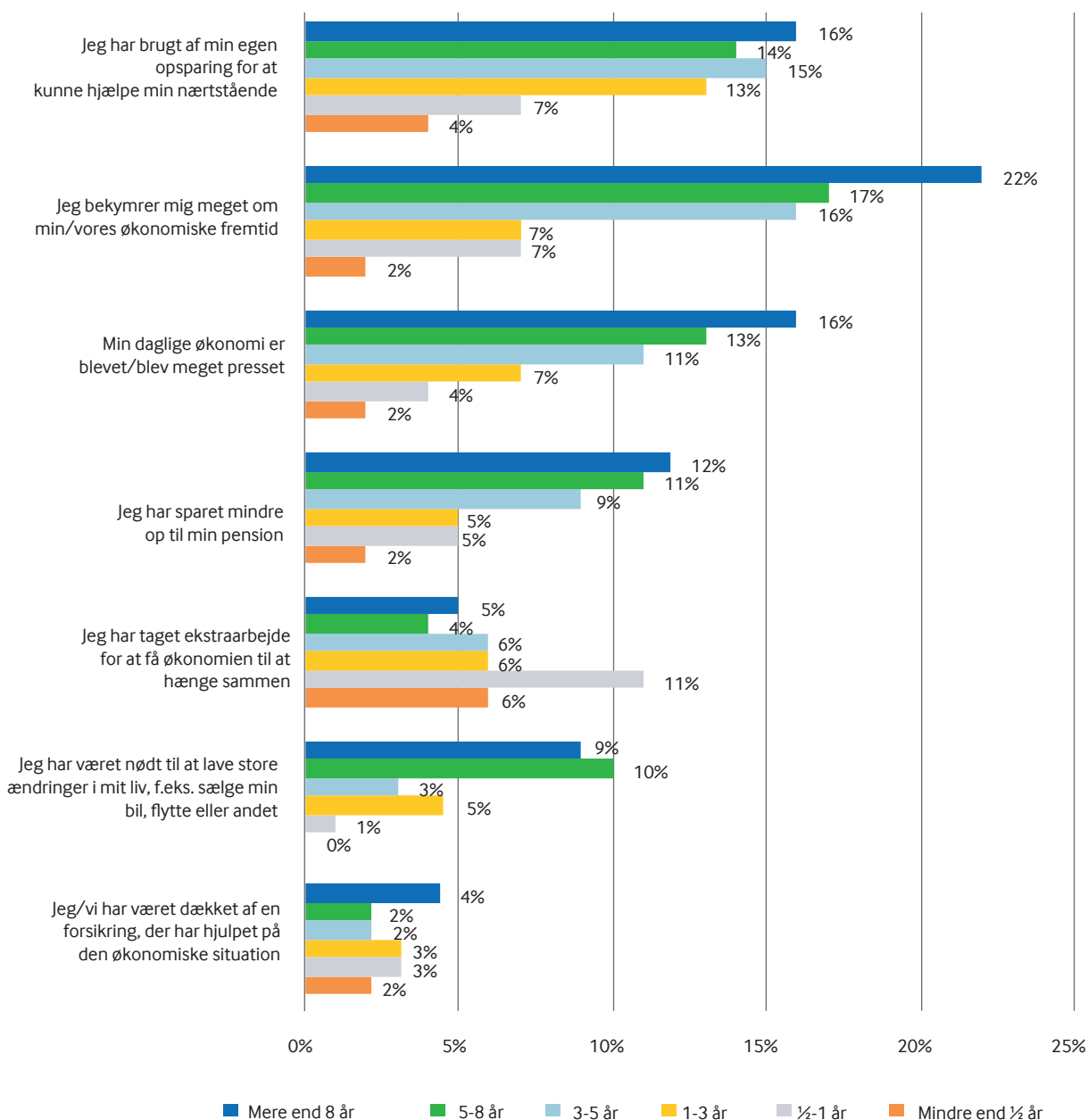
Figur 17: Har du oplevet, at det, at være pårørende, har påvirket din økonomi i forhold til en eller flere af nedenstående. Og krydset med Antal timer, pårørende hjælper. Base 633.

10 pct. af erhvervsaktive pårørende oplever, at deres økonomi er blevet meget presset som følge af deres pårørenderolle

Sammenlignes disse tal med, hvor mange timer man hjælper, ses igen en tendens til, at flere oplever økonomiske konsekvenser, jo flere timer om ugen, de hjælper. I de grupper, der hjælper 15-25 timer om ugen samt over 25 timer om ugen, er der flest, der bekymrer sig om økonomien og klart flest, der angiver, at deres daglige økonomi er blevet meget presset (figur 17).

Sammenlignes de økonomiske konsekvenser med, hvor længe man har været i pårørenderollen, ses en entydig stigning i påvirkning, jo længere tid, man har været pårørende.

Økonomisk situation i forhold til, hvor længe man har været pårørende

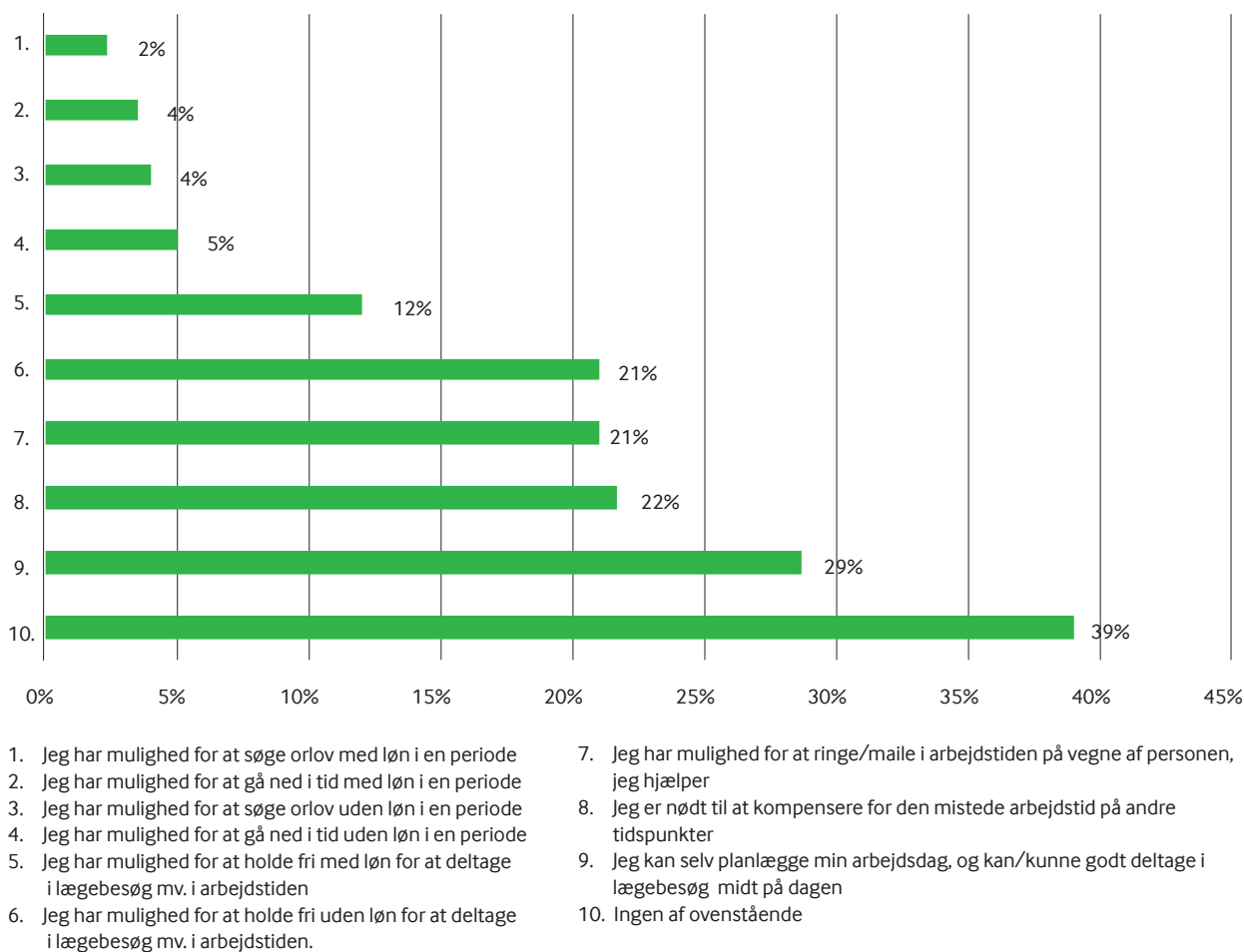
Figur 18: Har du oplevet, at det at være pårørende, har påvirket din økonomi i forhold til en eller flere af nedenstående krydset med Hvor længe har du hjulpet din nærtstående? Base 633

3.6 Arbejdspladsfleksibilitet

I undersøgelsen blev erhvervsaktive pårørende spurgt ind til, hvilke muligheder de har for fleksibilitet i forhold til at tage sig af praktiske pårørendeopgaver i løbet af arbejdsdagen. Svarene viser, at hele 39 pct., har ikke mulighed for at hjælpe, deltage i lægebesøg eller ringe/maile til myndigheder i løbet af arbejdstiden.

29 pct. har dog mulighed for selv at planlægge deres tid eller arbejde på andre tidspunkter, således at de kan assistere deres nærtstående ved lægebesøg, myndighedsbesøg mv. 12 pct. har mulighed for at holde fri med løn for at deltage i lægebesøg og 21 pct. har mulighed for at holde fri uden løn for at deltage i lægebesøg (figur 19).

Pårørendes mulighed for fleksibilitet på arbejde

Figur 19: Har du nogle af følgende muligheder på dit arbejde/uddannelse i forhold til at deltage ved lægebesøg og lignende sammen med den person, du hjælper (flere svar muligt). Base 633

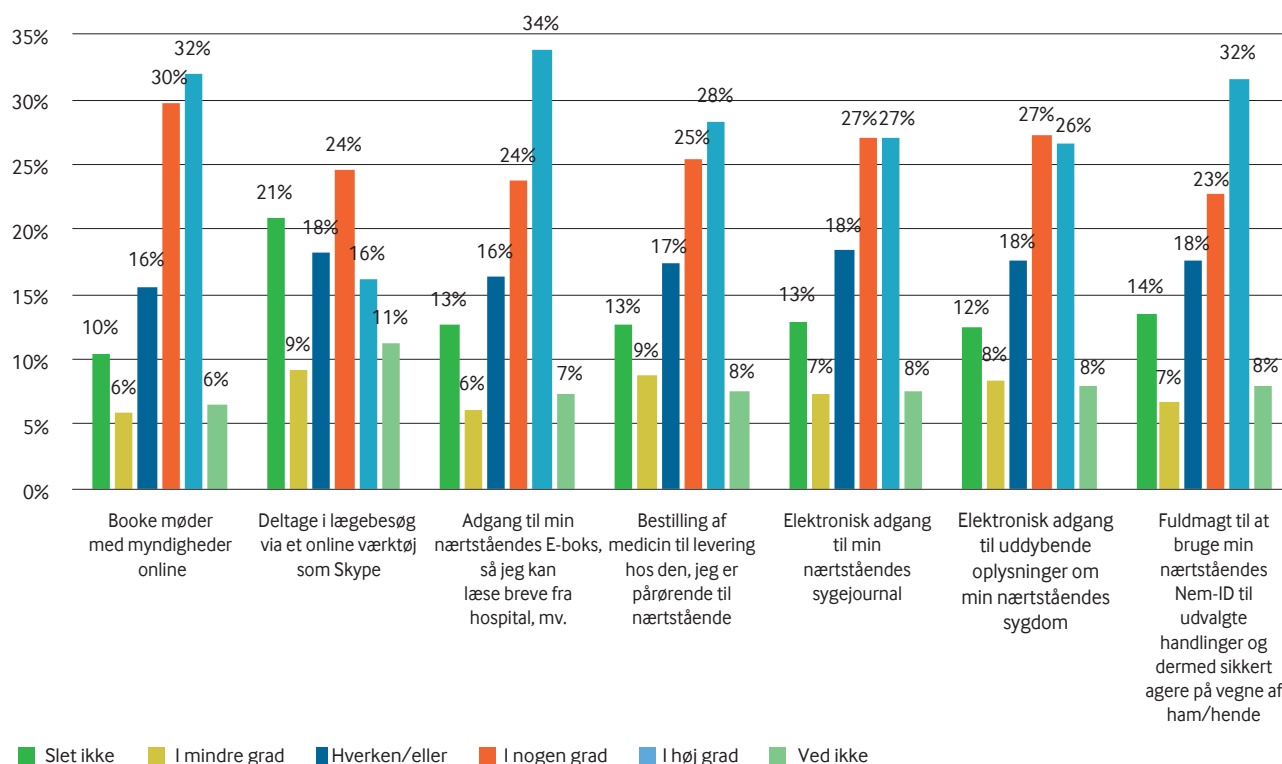
Overordnet tegner der sig et billede af, at rigtig mange (39 pct.) ikke har mulighed for fleksibilitet på arbejdspladsen. Yderst få (2-5 pct.) har mulighed for meget fleksibilitet f.eks. til at få orlov eller gå ned i tid, hvis der er brug for meget fleksibilitet.

3.7 Løsningsforslag

I undersøgelsen spørges der ind til pårørendes holdninger til forskellige løsningsforslag, i forhold til nogle af de udfordringer, der fremhæves i analysen.

Generelt er over halvdelen af de pårørende i nogen eller høj grad enige i, at flere digitale løsninger vil kunne lette deres dagligdag i forhold til f.eks. møder med myndigheder og kommune, adgang til den nærtstående sygejournal og e-Boks.

Pårørendes vurdering af digitale løsningsforslag

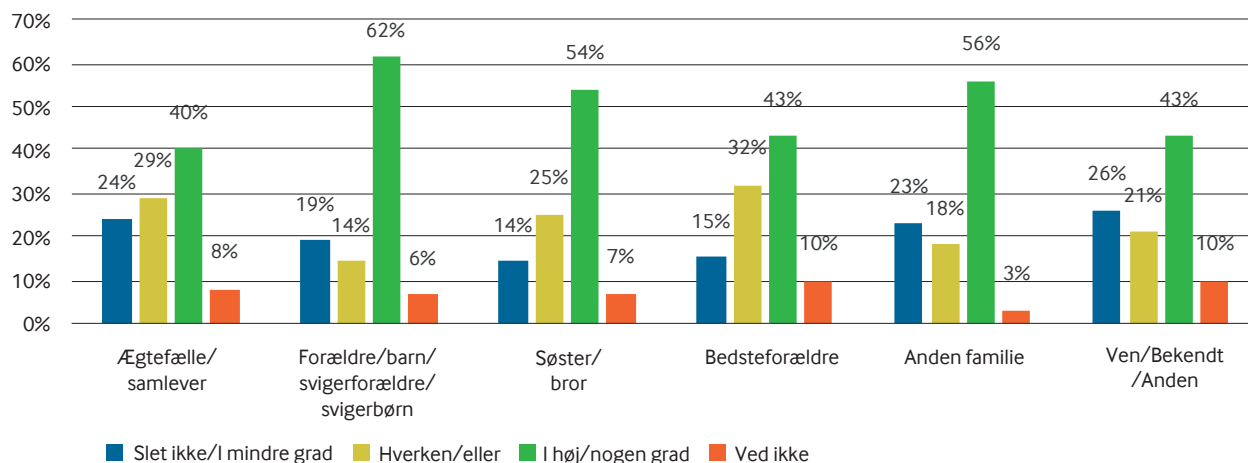
Figur 20: I det følgende præsenterer vi en række forslag. Du bedes vurdere, i hvilken grad de kunne gøre det lettere for dig at være pårørende. Base 633.

Lidt færre er enige i, at muligheden for at deltage i lægebesøg via Skype er en god løsning, her er kun 40 pct. i nogen eller høj grad enige. Til sammenligning er der også kun ca. 40 pct. af de pårørende, der tidligere i spørgeundersøgelsen har svaret, at de ledsager deres nærtstående til lægebesøg og lign.

- 62 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres dagligdag, hvis de kunne booke online konsultationer med myndigheder
- 58 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres virke som pårørende, hvis de kunne få adgang til nærtståendes e-Boks
- 53 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres virke som pårørende, hvis de kunne bestille medicin til levering hos den nærtstående
- 54 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres virke som pårørende, hvis de kunne få adgang til den nærtståendes sygejournal
- 40 pct. er i nogen eller høj grad enige i, at det vil lette deres dagligdag, hvis de kunne deltage i lægebesøg via skype.

Sammenlignes tilslutningen til de digitale løsninger med pårønderelationen ses der forskelle i tilslutningen alt efter, om man er beslægtet i lige linje (forældre/barn-pårørende) eller om man f.eks. ikke er i familie. Der er betydelig flere i forældre/barn gruppen, der mener, at det vil lette deres hverdag, hvis de havde elektronisk adgang til den nærtstående sygejournal (66 pct.), end der f.eks. er i gruppen af anden relation (40 pct.). Det hænger formentlig også sammen med, hvilke typer af pårønderopgaver, pårørende hjælper med, og hvor tæt den pårørende er på den nærtstående.

Interesse for adgang til elektronisk sygejournal sammenlignet med relation

Figur 21: I det følgende præsenterer vi en række forslag. Du bedes vurdere, i hvilken grad de kunne gøre det lettere for dig at være pårørende: Elektronisk adgang til min nærtståendes sygejournal krydset med Relation til den, du hjælper. Base 633.

I undersøgelsen blev de pårørende spurgt, hvad de synes om et forslag om, at man som pårørende har lov til at holde fri med løn for at hjælpe en nærtstående syg person, svarende til at have barns første sygedag. 72 pct. af de pårørende er helt eller delvis enige her i. Kun 12 pct. er helt eller delvis uenige.

72 pct. af erhvervsaktive er enige i, at man som pårørende bør kunne holde fri med løn for at hjælpe en nærtstående på lige fod med barns første sygedag

Hvor enig eller uenig er du i et forslag om, at man som pårørende har lov til at holde fri med løn for at hjælpe en nærtstående syg person? Det vil svare til at have barns første sygedag.

Helt uenig	6%
Delvist uenig	6%
Hverken enig eller uenig	11%
Delvist enig	21%
Helt enig	51%
Ved ikke	5%

Base 633.

Det er 65 pct. af de pårørende enige i, 18 pct. er uenige, og 17 pct. mener ikke, det er relevant.

De pårørende blev også spurgt, om det vil det øge deres medarbejdertilfredshed, hvis den virksomhed, de arbejder for, har en klar politik for, hvordan man håndterer det at blive pårørende?

65 % af de pårørende bakker op om en pårørendepolitik på arbejdspladsen

3.7.1 Andre løsningsforslag

Respondenterne blev i undersøgelsen også spurgt, om de har forslag til andre løsninger, som kunne gøre det lettere at være pårørende? Løsningsforslagene er alsidige og handler f.eks. om at blive anerkendt som pårørende, at der ikke skæres yderligere ned, at der kunne være én kontaktperson eller at de forskellige instanser arbejdede bedre sammen. Herunder er et udpluk af de åbne svar:

"At kunne deltage i møde med en koordinator, der har overblik over hele min nærtståendes situation"

"Jeg har passet min psykisk syge mor, siden jeg var 10, og på intet tidspunkt har jeg følt nogen hjælp fra det offentlige. Det har i dag gjort, at jeg kæmper med depression og nu selv må betale for psykolog (hvilket er hårdt som studerende)"

"At blive anerkendt af det offentlige system som en ressource og ikke som en besværlig pårørende, når man hjælper syge familiemedlemmer"

"At instanser arbejdede bedre sammen og at de var bedre til at hjælpe til at informere om mulighederne, når man står i disse situationer. Nu føles det lidt tilfældigt, om man i en given situation, finder det man har brug for og om dem, man har kontakt med, er de rigtige"

"At der ikke kommer flere nedskæringer på ældreområdet"

"Samtalegrupper for pårørende, orientering om muligheder både praktisk og økonomisk, omsorgssamtaler med pårørende og med syge patienter"

"En forenkling af det sociale system, så der ikke er så mange forskellige afdelinger i det offentlige, ville være skønt. Man kastes rundt mellem den ene og den anden"

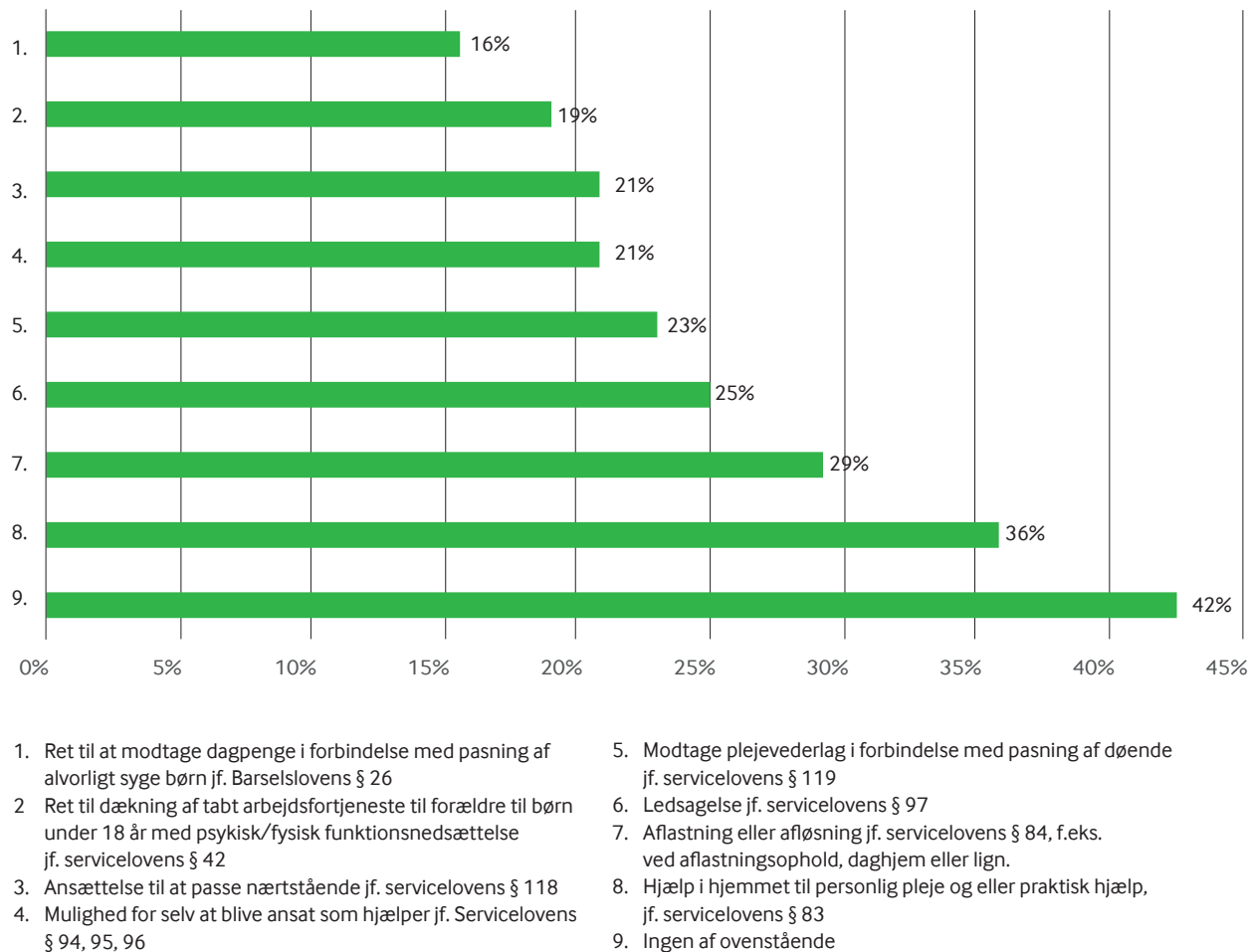
"At det var den/de samme person(er), man har kontakt til gennem hele forløbet"

"Som vi spørger om på kontoret – nu da børnene er store – er det tid til vore forældres første sygedag i stedet. Så ideen, der bliver lagt op til, at man kunne få en bedstes første sygedag, er en rigtig god idé"

3.8 Pårørendes viden om hjælpeordninger

Undersøgelsen peger samtidig på pårørendes manglende kendskab til de forskellige muligheder der findes for aflastning bl.a. ifølge serviceloven. 42 pct. af de pårørende svarer her, at de ikke kender til nogen af de oplyste ordninger.

Pårørendes kendskab til ordninger om mulighed for at få hjælp fra offentlige myndigheder

Figur 22: Hvilke af følgende ordninger om mulighed for at få hjælp som pårørende fra offentlige myndigheder kender du til? Base 633.

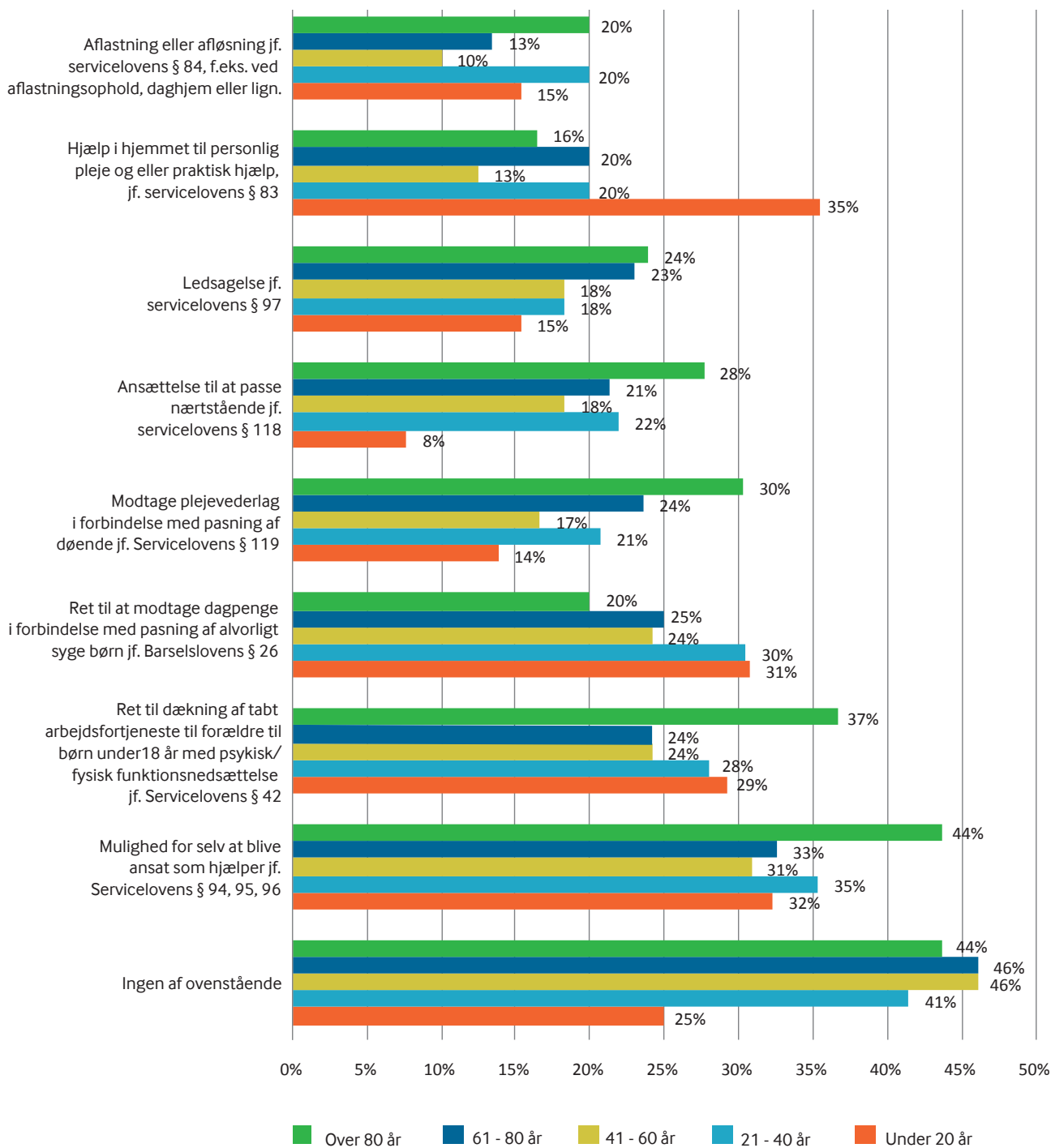
Generelt tegnes et billede af, at størstedelen af de pårørende ikke kender til de muligheder, der findes for at søge hjælp i det offentlige. Viden om ordningerne er naturligvis heller ikke lige relevant for alle.

42 pct. af pårørende kender ikke til ordninger om mulighed for at få hjælp fra offentlige myndigheder

Sammenholdes de pårørendes kendskab til ordningerne med alder på den pårørende, peger tallene også på, at der i de rette målgrupper er flere, der kender til ordningerne. F.eks. har 35 pct. af de, der er pårørende til børn og unge, kendskab til *Ret til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til forældre til børn under 18 år med psykisk/fysisk funktionsnedsættelse, jf. servicelovens § 42*, hvor det blandt alle pårørende kun er 19 pct., der kender til ordningen.

På samme vis ses det, at 44 pct. af pårørende, der hjælper ældre over 80 år, har kendskab til *Hjælp i hjemmet til personlig pleje eller praktisk hjælp, jf. servicelovens §83*, hvor det til sammenligning er 36 pct. af alle pårørende, der kender til ordningen (figur 23).

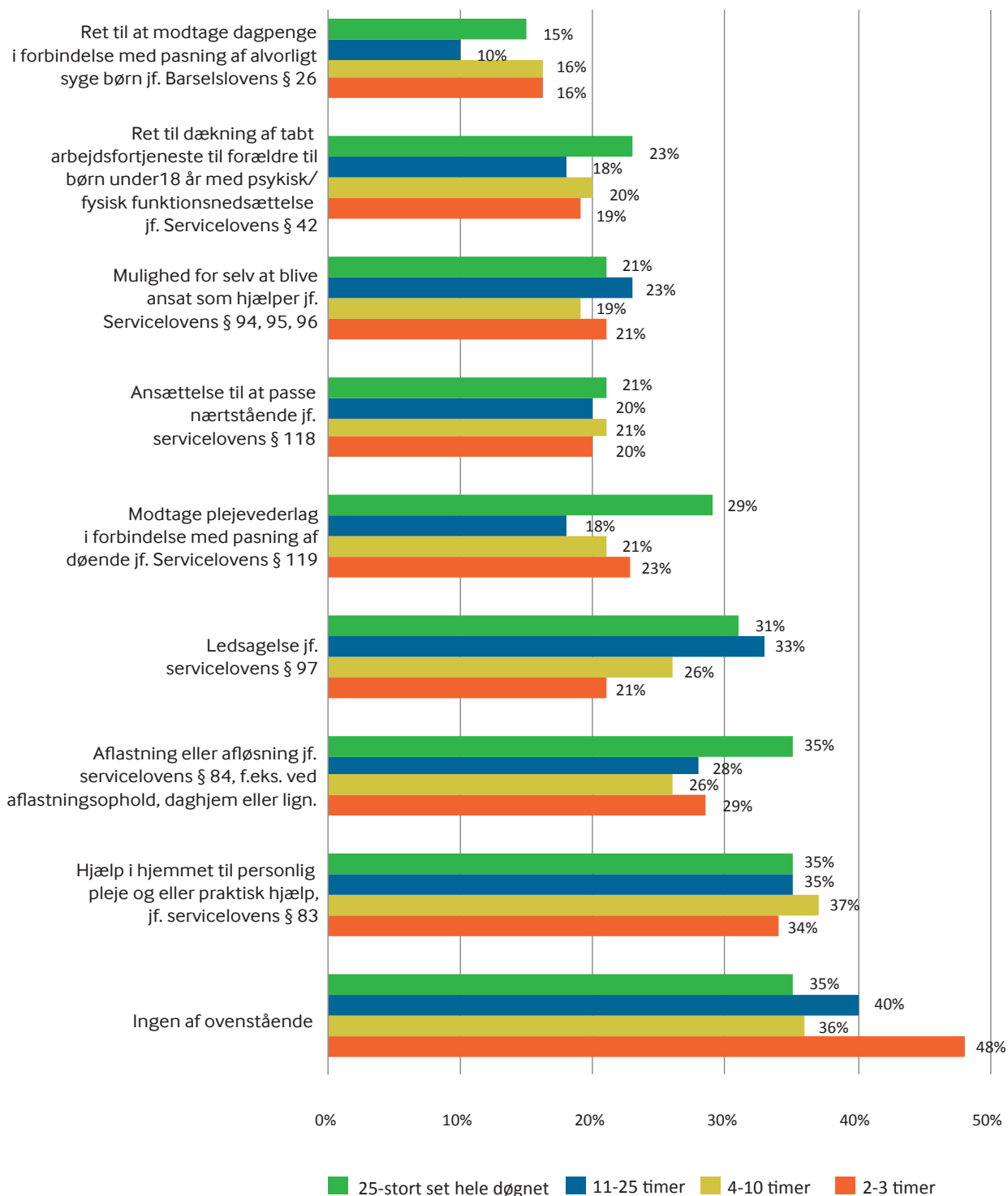
Kendskab til offentlige hjælperordninger sammenholdt med alder på nærtstående

Figur 23: 'Hvilke af følgende ordninger om mulighed for at få hjælp som pårørende fra offentlige myndigheder kender du til? Krydset med Hvor gammel er den person, du hjælper? Base 633.

Sammenholdes kendskabet til ordningerne med, hvor mange timer de pårørende hjælper, er der ingen tydelige indikationer på, at de, der hjælper meget, har større kendskab til de forskellige ordninger.

Viden om ordninger for at få hjælp fra offentlige myndigheder krydset med ugentlig tidsforbrug på at hjælpe

Figur 24: Hvilke af følgende ordninger om mulighed for at få hjælp som pårørende fra offentlige myndigheder kender du til? Krydset med ugentlig tidsforbrug på at hjælpe? Base 633.

Det kunne således tyde på, at der er behov for bedre oplysning målrettet de pårørende.

3.9 Respondenternes kommentarer til undersøgelsen

Afslutningsvis i undersøgelsen fik respondenterne mulighed for at skrive en kommentar til undersøgelsen eller til emnet. En del benyttede sig af denne mulighed. Kommentarerne omhandler især, at det er positivt, at der er igangsat en undersøgelse om pårørende på arbejdsmarkedet. Nedenstående er et udvalg af kommentarerne.

"Håber undersøgelsen bliver præsenteret for relevante politikere"

"Det er første gang, jeg møder en undersøgelse om dette emne – positivt!"

"Spændende emne at tage op og evt. et håb om, at reglerne bliver ændret, så det giver bedre forhold for den syge og pårørende"

"Godt, emnet bliver taget op. Pasning af nærtstående er meget hårdt og opslidende ved siden af fuldtidsjob, og som pårørende rammes man derfor selv nemt af depression og stress, som kan føre til egen langvarig sygemelding"

"Vigtigt emne, der bør have mere plads i velfærdsdebatten"

"Meget relevant undersøgelse, da det er svært område at navigere i som pårørende"

"Spændende og relevant undersøgelse, som jeg faktisk blev lidt klogere af"

"Vildt spændende undersøgelse, som jeg godt kunne tænke mig at se resultatet af"

"Fin og god undersøgelse. Meget nyttig"

"Meget relevant emne. Politikerne må endelig mande sig sammen og lave et offentligt sundhedssystem, der ikke belaster medarbejderne på sygehusene, pårørende og de syge selv. Det er en konstant kamp for at få den pleje og støtte, man har ret til"

4 Om analysen

KMD Analyse har udarbejdet rapporten i samarbejde med Ældre Sagen, Pårørende i Danmark og Relabee. Rapporten bygger på en borgersurvey, hvor dataindsamlingen er foretaget i samarbejde med Userneeds.

4.1 Metode

I målgruppen er personer der:

- Bor i Danmark
- Er mellem 18 og 70 år
- Ikke er på pension eller førtidspension
- Er pårørende til personer, der har brug for hjælp, og som de hjælper i dag eller har hjulpet indenfor de sidste 3 år
- Hjælpen skal være minimum 1-2 gange om ugen.

Data er indsamlet via Userneeds' webpanel i perioden 9.-29. maj 2018 for KMD.

Den gennemsnitlige svartid er 10 minutter. Der er i alt gennemført 828 CAWI-interview med pårørende i alderen 18-70 år, som enten hjælper eller inden for de seneste tre år har hjulpet en nærtstående. Heraf hjælper 633 på nuværende tidspunkt og det er dem, som rapporten tager udgangspunkt i.

Undersøgelsen er national repræsentativ på bruttfordelingen.

Data er indsamlet med bruttokvoter. Det betyder, at man spørger et nationalt repræsentativt udsnit af den danske befolkning i udvalgte kvoter. Dem, der er i målgruppen for undersøgelsen fortsætter med skemaet, mens dem der ikke er i målgruppen, stopper besvarelsen efter spørgsmål om køn, alder og geografi.

Userneeds statistics - Denmark

	Øst DK Sjælland +Hovedstaden		Vest DK (Syddanmark, Midtjylland, Nordjylland)		Total
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
18-34	6,77%	6,70%	8,21%	7,66%	29,35%
35-49	6,78%	6,76%	7,93%	7,74%	29,20%
50-70	8,97%	9,21%	11,64%	11,62%	41,45%
Total	22,52%	22,67%	27,79%	27,02%	100,00%

Beregninger fra dataindsamling

Gennemførte brutto	2916
Gennemførte netto	828
Gennemførte pårørende for nuværende	633
% af den danske befolkning i målgruppen pårørende for nuværende*	22%
Inviterede	16811
Svarprocent**	17%
Frafaldsprocent***	11%

*Denne fordeling er forskellen mellem brutto målgruppen og netto målgruppen

**Svarprocent er den andel af de inviterede, der har gennemført hele undersøgelsen. I svarprocenten indgår også personer der har gennemført med status kvote fuld.

***Frafaldsprocenten er dem, der har begyndt undersøgelsen, men er faldet fra undervejs, og således ikke har gennemført hele undersøgelsen.

4.2 Generelt om afrunding

Undersøgelsens resultater er formidlet som procentsatser i hele tal. Eventuelle afrundinger er foretaget på svarkategori-niveau. Der kan derfor ved sammenstillinger af flere forskellige svarkategorier til et samlet procenttal være indregnet to afrundinger. Hvis f.eks. to svarkategorier er på hhv. 31,5 og 21,5 %, vil de begge være blevet rundet op til hhv. 32 % og 22 %. Hvis disse lægges sammen for at udtrykke en tendens fordelt på begge svarkategorier vil det samlede tal blive 54 % og ikke 53 %. Der kan af samme årsag være visninger af fordelingen på svarkategorier, der ved sammentælling giver en total på 99 % eller 101%.

Denne fremgangsmåde er valgt af formidlingsmæssige årsager.

4.3 Appendix

Referenceliste:

ÆldreSagen 2017: Voxmeters telefoniske omnibus. Baseret på 330 interview med borgere, der på nuværende tidspunkt hjælper én eller flere ældre fra en base af 2.010 nationalt repræsentative interview med borgere over 18 år.

Ulykkespatientforeningen 2017: Undersøgelse blandt 300 pårørende

ViVe 2017 (Notat baseret på Ældre databasen 2002-2012): ViVe, Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd, Hjælp til svage ældre over tid 2017

Merck, 2017: Embracing carers, International survey

ÆldreSagen & Danmarks statistik 2015: Ældre Sagen 2015. Af Danmarks Statistik m. 920 voksne 18-64 år, som er børn af hjemme-hjælpsmodtagere

Pårørende i Danmark 2015: Kompas kommunikation for Pårørende i Danmark, 2015, websurvey blandt 1150 pårørende i DK

CEFU 2012: Unge pårørende og efterladtes trivsel, CEFU 2012

